

GHID PRACTIC
PENTRU CONSTITUIREA
CONSILIILOR CONSULTATIVE
ALE COPILOR
PE LÂNGĂ STRUCTURILE TERITORIALE
DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA
MAI INCLUSIVITATE MAI ECHITABILITATE MAI SOLIDARITATE

Sweden
Sverige

pentru fiecare copil

GHID PRACTIC

PENTRU CONSTITUIREA

CONSILIILOR CONSULTATIVE

ALE COPIILOR

PE LÂNGĂ STRUCTURILE TERITORIALE

DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Chișinău 2026

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA
НАД ТРУДОВОГО ИЛИ ЗАЩИТЫ СОЦИАЛЬНОГО
МОЛДОВСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Sweden
Sverige

unicef
pentru fiecare copil

Prezentul ghid practic este rezultatul unui proces de colaborare și învățare instituțională, construit pe baza experiențelor acumulate în cadrul pilotării și dezvoltării practicii Consiliilor Consultative ale Copiilor la nivel local, pe parcursul ultimilor 15 ani. Această practică a fost inițiată și susținută consecvent de organizația Parteneriate pentru Fiecare Copil, în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, autoritățile publice și alți actori relevanți din domeniul protecției copilului.

Ghidul reflectă lecțiile învățate și bunele practici identificate în procesul de implementare a Consiliilor Consultative ale Copiilor și urmărește extinderea acestei abordări la nivel național, în vederea asigurării unei participări reale, sigure și eficiente a copiilor în sistemul de protecție socială.

Autori: Natalia Semeniuc, Maria Bob

La elaborarea ghidului au contribuit: Daniela Mămăligă, Igor Chișcă

Machetare și copertă: Kateryna Russu

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA
Semeniuc, Natalia.

Ghid practic pentru constituirea Consiliilor Consultative ale Copiilor pe lângă structurile teritoriale de asistență socială / Natalia Semeniuc, Maria Bob ; au contribuit: Daniela Mămăligă, Igor Chișcă ; Asociația Obștească "Parteneriate pentru Fiecare Copil", Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2026 (Imprint Plus). – 134 p. : fig. color, tab.

Aut. indicați pe verso p. de tit. – Bibliogr.: p. 133-134. – Cu sprijinul financiar al Agenției Suedeze pentru Dezvoltare Internațională (SIDA). – 90 ex.

ISBN 978-5-86654-671-8.

364.4:342.72/.73-053.2(036)

S 44

Acest ghid a fost elaborat în cadrul proiectului UNICEF „Îngrijire mai bună pentru copii”, implementat de Asociația Obștească „Parteneriate pentru Fiecare Copil”, în cooperare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) și cu sprijinul financiar al Agenției Suedeze pentru Dezvoltare Internațională (SIDA). Conținutul ghidului reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă neapărat viziunea UNICEF, MMPS sau SIDA.

© Natalia Semeniuc, Maria Bob

© Parteneriate pentru Fiecare Copil

CUPRINS

ABREVIERI ȘI ACRONIME	5
GLOSAR	7
INTRODUCERE	9
I. DE CE ESTE IMPORTANTĂ PARTICIPAREA COPIILOR?	11
1. Context și angajamente naționale și internaționale	11
2. Cadru de implementare și inițiative recente	12
3. Scopul și beneficiile participării copiilor în sistemul de protecție	13
4. Rolul și direcțiile de activitate ale CCC	16
II. ETAPELE DE CONSTITUIRE A CONSILIULUI CONSULTATIV AL COPIILOR	23
1. Pregătirea adulților/specialiștilor din cadrul STAS	23
2. Recrutarea copiilor pentru CCC	28
3. Desemnarea sau selecția prin concurs a coordonatorului CCC	33
4. Organizarea instruirii pentru CCC	36
III. ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII CCC	41
1. Organizarea și desfășurarea întâlnirilor CCC	41
2. Participarea la consultări, propuneri de politici	46
3. Participarea în cadrul ședințelor cu adulții	48
4. Participarea în monitorizarea serviciilor sociale	52
5. Rolul Structurilor teritoriale de asistență socială	66
6. Protecția și siguranța copiilor în procesul participativ	69
7. Durabilitatea CCC	73

ANEXE	77
Anexa 1: Model de anunț	77
Anexa 2: Model de anunț (mai oficial)	79
Anexa 3: Acordul părintelui/îngrijitorului (pentru participarea copilului în CCC)	81
Anexa 4. Modele de anunț pentru scrisoarea de intenție	82
Anexa 5: Model de Fișă de observație - selectare CCC în cazul organizării focus-grupurilor	84
Anexa 6: Model de ghid de interviu semistructurat pentru discuție în cadrul focus grupului realizat cu copiii, candidați pentru CCC	86
Anexa 7: Acordul de Respect Reciproc al CCC	88
Anexa 8: Sesiune de orientare pentru membrii CCC	90
Anexa 9 : Model de Plan de instruire anual pentru CCC	93
Anexa 10: Model de agendă pentru instruirea CCC	96
Anexa 11: Model de Acord parental pentru participarea la atelierele CCC	99
Anexa 12: Fișă-model de evidență a prezenței și însoțirii la activitățile CCC	101
Anexa 13: Fișă de activitate / Raport scurt al atelierului	102
Anexa 14: Model de Raport de Consultare pe documente / politici în care sunt implicați membrii CCC	103
Anexa 15: Etapele procesului de monitorizare	106
Anexa 16: Fișă informativă pentru copii: monitorizarea și evaluarea situației copiilor plasați în diferite servicii	113
Anexa 17: Acordul copilului	115
Anexa 18 : Instrumente de colectare a informației	116
BIBLIOGRAFIE	133

ABREVIERI ȘI ACRONIME

ATAS	Agenția Teritorială de Asistență Socială
CCC	Consiliul Consultativ al Copiilor
CDC	Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului
CR	Consiliul Raional
CV	Curriculum Vitae
IP	Instituție Publică
ME	Monitorizare și Evaluare
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
ONG	Organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
STAS	Structura Teritorială de Asistență Socială

Pe parcursul ghidului veți întâlni o seamă de semne / pictograme, care să vă atragă atenția în mod deosebit asupra unor noțiuni. Mai jos găsiți descrierea acestora.

EXEMPLU

ATENȚIE

IMPORTANT

NOTĂ

GLOSAR

Acest glosar definește termenii cheie utilizați în ghid pentru a asigura o înțelegere clară și uniformă a conceptelor legate de participarea copiilor și funcționarea Consiliilor Consultative ale Copiilor.

- **Agenție Teritorială de Asistență Socială** - este o autoritate administrativă din subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale care gestionează și implementează servicii sociale la nivel regional sau local, având ca scop principal asigurarea accesului beneficiarilor la asistență socială și prevenirea marginalizării sociale.
- **Asistență Socială** - un ansamblu de măsuri și acțiuni realizate pentru a răspunde nevoilor sociale individuale, familiale sau de grup, în scopul prevenirii, limitării sau depășirii unor situații de dificultate ori de dependență socială și pentru a proteja persoana.
- **Beneficiar** - persoană (în contextul acestui ghid, preponderent copil) care primește servicii de asistență socială sau care este vizată de politicile și deciziile evaluate de Consiliul Consultativ al Copiilor.
- **Consiliul Consultativ al Copiilor** - un grup de copii, constituit pe lângă Structura Teritorială de Asistență Socială, având rolul de a oferi feedback și propuneri cu privire la serviciile sociale destinate copiilor și la politicile publice relevante. Membrii Consiliilor Consultative ale Copiilor nu sunt neapărat beneficiari direcți ai serviciilor sociale, dar sunt implicați activ în monitorizarea și îmbunătățirea acestora.
- **Coordonator Adult** - persoana desemnată din cadrul Structurii Teritoriale de Asistență Socială, care are responsabilitatea de a facilita, îndruma și sprijini activitatea Consiliului Consultativ al Copiilor, asigurând un mediu sigur și favorabil participării active a acestora.
- **Copil** - persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nu are capacitatea de exercițiu deplină.

- **Drepturile Copilului** - drepturile fundamentale recunoscute la nivel internațional prin Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, incluzând dreptul la supraviețuire, dezvoltare, protecție și participare.
- **Feedback** - informații constructive, opinii și reacții oferite de membrii Consiliilor Consultative ale Copiilor către Structurile Teritoriale de Asistență Socială sau alte instituții, cu scopul de a evalua și îmbunătăți calitatea serviciilor și politicilor.
- **Monitorizarea serviciilor sociale** - procesul sistematic de colectare și analiză a informațiilor privind funcționarea și impactul serviciilor sociale, realizat de membrii Consiliilor Consultative ale Copiilor pentru a identifica punctele forte, deficiențele și a propune îmbunătățiri.
- **Participarea copiilor** - procesul prin care copiii își exprimă liber opiniile în toate aspectele care îi privesc, iar aceste opinii sunt luate în considerare, în concordanță cu vârsta și gradul lor de maturitate. Participarea reprezintă un drept fundamental al copilului, consfințit de prevederile Convenției ONU.
- **Protecția Copilului** - ansamblul de măsuri și servicii destinate asigurării bunăstării, siguranței și dezvoltării armonioase a copiilor, precum și prevenirea abuzului, neglijării, exploatării și violenței împotriva acestora.
- **Recomandări** - propuneri concrete formulate de membrii Consiliul Consultativ al Copiilor și adresate autorităților tutelare teritoriale și autorităților centrale sau altor instituții relevante, cu scopul de a îmbunătăți serviciile și politicile sociale destinate copiilor.
- **Servicii Sociale** - ansamblu de măsuri și activități realizate pentru a satisface necesitățile sociale ale persoanei/familiei în vederea depășirii unor situații de dificultate, de prevenire a marginalizării și excluziunii sociale.
- **Structură Teritorială de Asistență Socială** - este o subdiviziune a unei Agenții Teritoriale de Asistență Socială, la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea arondate intern care nu are personalitate juridică, dar este responsabilă de implementarea serviciilor sociale la nivel local.

INTRODUCERE

Participarea copiilor în luarea deciziilor care îi privesc direct nu mai este doar un principiu aspirativ, ci o cerință esențială a unui sistem de protecție a copilului centrat pe drepturi. Conform Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, fiecare copil are dreptul de a fi ascultat și de a-și exprima opinia în toate aspectele care îl afectează, iar aceste opinii trebuie luate în considerare în funcție de vârsta și gradul său de maturitate.

În acest context, Consiliile Consultative ale Copiilor (CCC) reprezintă un mecanism concret de promovare a participării copilului la nivel local. Prin implicarea copiilor și tinerilor în activități de consultare, monitorizare și formulare de propuneri, CCC contribuie la o mai bună înțelegere a nevoilor reale ale copiilor și la îmbunătățirea politicilor și serviciilor sociale destinate acestora.

Acest ghid practic este destinat specialiștilor din cadrul Structurilor Teritoriale de Asistență Socială (STAS), coordonatorilor Consiliilor Consultative ale Copiilor, precum și altor profesioniști implicați în promovarea participării copiilor în procesele decizionale care îi privesc.

Ghidul oferă orientări clare, instrumente aplicabile și recomandări adaptate contextului Republicii Moldova, menite să sprijine organizarea și desfășurarea în condiții de siguranță, eficiență și echitate a activităților participative, precum și constituirea, funcționarea și consolidarea CCC.

Structura ghidului urmează etapele logice de creare și dezvoltare a unui Consiliu Consultativ al Copiilor, de la pregătirea specialiștilor și selectarea copiilor membri, până la organizarea activităților de consultare, implicarea copiilor în monitorizarea și evaluarea serviciilor sociale și integrarea contribuțiilor acestora în procesele decizionale. Anexele includ modele de documente, fișe informative și instrumente de lucru, concepute pentru a facilita aplicarea practică a recomandărilor din ghid.

I. DE CE ESTE IMPORTANTĂ PARTICIPAREA COPIILOR?

1 CONTEXT ȘI ANGAJAMENTE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

Republica Moldova este stat parte la Convenția cu privire la Drepturile Copilului, ratificată în 1993, ceea ce implică un angajament ferm de a asigura respectarea tuturor drepturilor copilului, inclusiv dreptul la participare.

Articolul 12 al CDC stipulează că statele părți trebuie să garanteze copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește, iar opiniile copilului trebuie luate în considerare în funcție de vârstă și gradul său de maturitate.

La nivel național, acest angajament este transpus prin diverse acte legislative și strategii, dintre care cele mai relevante sunt:

- **Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului** care prevede că statul asigură participarea sistematică și incluzivă a copiilor, acordând o atenție specială celor aflați în situații de dificultate (art. 15, alin. 5).
- **Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți** care **subliniază dreptul copilului de a-și exprima liber opinia și de a fi ascultat** în orice procedură administrativă sau judiciară care îl privește, în special în legătură cu situația sa individuală sau familială.
- **Strategiile naționale pentru protecția copilului**, inclusiv actualul *Program național pentru protecția copilului 2022–2026*, care succede Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014–2020.

Aceste documente recunosc participarea copiilor nu doar ca un drept fundamental, dar și ca un principiu transversal și o condiție esențială pentru eficiența politicilor publice și a serviciilor destinate acestora.

Ele promovează consolidarea sistemului de protecție a copilului, prevenirea violenței, dezinstituționalizarea și dezvoltarea de mecanisme structurate care permit copiilor să-și exprime opiniile și să contribuie la luarea deciziilor la toate nivelurile.

Politicile naționale nu doar recunosc participarea copiilor ca drept fundamental, ci o consideră condiție esențială pentru asigurarea eficienței, relevanței și calității serviciilor sociale destinate acestora.

Participarea copiilor nu este doar o obligație legală sau un concept teoretic, este un pilon fundamental pentru dezvoltarea individuală a fiecărui copil și pentru progresul unei societăți democratice și incluzive. Prin implicarea lor activă, copiii își exercită dreptul de a-și exprima opinia, contribuie la dezvoltarea lor personală, la îmbunătățirea politicilor de protecție, precum și la îmbunătățirea calității deciziilor luate. În același timp, participarea le dezvoltă competențe esențiale de reziliență, oferindu-le copiilor instrumente și încredere pentru a face față provocărilor și a cere ajutor atunci când este necesar.

CADRU DE IMPLEMENTARE ȘI INIȚIATIVE RECENTE

Pentru a pune în aplicare acest principiu fundamental, Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) l-a integrat sistematic în cadrul normativ al sistemului de protecție a copilului. Acesta este reflectat explicit în:

- regulamentele serviciilor sociale adresate copiilor și familiilor;
- standardele minime de calitate pentru aceste servicii;
- și managementul de caz în protecția copilului.

De asemenea, în anul 2024 MMPS a elaborat Ghidul cu privire la Politica internă de protecție a copilului pentru instituțiile/organizațiile/serviciile sociale care lucrează cu și pentru copii¹.

¹ /https://social.gov.md/wp-content/uploads/2024/05/Ordin-nr.-114_24.05.2024_Politica-interna-de-protectie.pdf

Acest document stabilește cadrul oficial pentru aprobarea politicilor de participare și instituirea CCC ca platforme formale de implicare a copiilor în procesul decizional la nivel local și instituțional.

Aceste măsuri asigură o abordare coerentă, aplicabilă și durabilă a participării copilului în toate etapele intervenției, de la evaluare și planificare, până la monitorizare și închiderea cazului.

Crearea CCC răspunde, totodată, recomandărilor Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, formulate în Observațiile finale la cel de-al patrulea și al cincilea raport periodic al Republicii Moldova (Geneva, 2017), care îndeamnă autoritățile să extindă la nivel național modelul de participare a copiilor, pilotat de organizația Parteneriate pentru Fiecare Copil (PPFC)².

CCC nu înlocuiesc Consiliile elevilor. Cele două structuri vizează domenii distincte: CCC activează în sfera protecției copilului și asistenței sociale, în timp ce Consiliile elevilor își desfășoară activitatea în cadrul sistemului educațional.

SCOPUL ȘI BENEFICIILE PARTICIPĂRII COPIILOR ÎN SISTEMUL DE PROTECȚIE

Participarea copiilor reprezintă un pilon esențial al unui sistem de protecție socială eficient, transparent și centrat pe nevoile reale ale beneficiarilor – copiii în mod direct. Aceasta nu este doar un drept recunoscut internațional, dar și un instrument strategic pentru creșterea calității, relevanței și impactului serviciilor sociale destinate copiilor.

Scopul principal al promovării participării copilului în sistemul de protecție este de a crea mecanisme funcționale și sustenabile, la nivel național și local, prin care copiii să aibă posibilitatea de a-și exprima opiniile și de a influența modul în care serviciile care îi vizează sunt concepute, prestate și monitorizate.

² https://digitallibrary.un.org/record/1311387?utm_source=chatgpt.com&v=pdf

Menționăm că, aceste mecanisme transformă copiii din beneficiari pasivi în actori activi ai schimbării, ale căror perspective pot contribui semnificativ la elaborarea unor politici și intervenții sociale mai bine ancorate în realitate.

Totodată, participarea copiilor susține dezvoltarea lor personală și socială, oferindu-le astfel oportunitatea de a-și exercita drepturile, de a înțelege procesele decizionale, de a colabora cu adulții și de a se implica activ în viața comunității.

Consiliul Consultativ al Copiilor (CCC) reprezintă un exemplu concret de aplicare a principiului participării – o platformă formală de dialog între copii și autoritățile publice din domeniul protecției copilului. Creat încă din 2011 în 14 raioane ale țării, CCC a demonstrat că aduce beneficii considerabile atât pentru STAS, cât și pentru copii, contribuind la dezvoltarea unui sistem de protecție mai eficient, mai responsabil și mai adaptat nevoilor reale.

Participarea copiilor este atât un drept fundamental, cât și un instrument strategic pentru îmbunătățirea calității serviciilor sociale.

Activitatea Consiliilor Consultative ale Copiilor generează avantaje semnificative atât pentru copii, cât și pentru specialiștii din domeniul protecției drepturilor copilului din cadrul Structurilor teritoriale de asistență socială (STAS).

Din perspectiva STAS, aceste structuri reprezintă o sursă valoroasă de informații, un mecanism de feedback constant și un partener strategic în îmbunătățirea serviciilor sociale. Pentru copii, participarea în CCC înseamnă oportunități de dezvoltare personală, consolidarea drepturilor și implicarea activă în comunitate. Beneficiile pot fi sintetizate astfel:

Pentru STAS

- primesc feedback direct și perspective din partea beneficiarilor, identificând mai bine nevoile reale, lacunele sau aspectele care funcționează bine;
- copiii pot semnala despre problemele din comunitate sau în cadrul familiilor, contribuind la o intervenție timpurie;
- pot ajusta și îmbunătăți calitatea serviciilor sociale pentru familiile cu copii (ex: centre de zi, asistență parentală profesionistă, casă de copii de tip familial, tutelă/curatelă, serviciul de sprijin familial) care răspund mai bine așteptărilor și nevoilor copiilor, sporindu-le eficacitatea și gradul de acceptare;
- perspectiva copiilor poate genera soluții inovatoare și abordări creative la problemele existente, pe care adulții nu le-ar fi luat în considerare;
- interacțiunea regulată cu copiii, prin CCC, construiește încredere și reduce stigma asociată serviciilor sociale, încurajând copiii și familiile să solicite ajutor atunci când au nevoie;
- profesioniștii din asistența socială învață să înțeleagă mai bine modul de gândire al copiilor și să-și adapteze abordările în conformitate cu principiile participării;
- experiența STAS-urilor cu CCC poate servi drept exemplu de bune practici atât pentru alte structuri similare din țară, cât și la nivel de regiune pentru care este o experiență inedită.

Pentru copii

- înțeleg că opiniile lor sunt valoroase și pot influența decizii, ceea ce le sporește sentimentul de auto-eficacitate și importanță;
- consolidează înțelegerea și exersarea drepturilor lor, în special a dreptului la participare;
- dezvoltă abilități fundamentale precum comunicarea (public speaking, ascultare activă), gândirea critică, rezolvarea de probleme, negocierea, colaborarea și leadership-ul;

- învață despre democrație, guvernare și rolul cetățenilor în comunitate, cultivându-și un simț al responsabilității civice;
- interacțiunea cu alți copii din CCC le oferă un sistem de suport și sentimentul că nu sunt singuri în fața anumitor provocări;
- pot influența direct deciziile care le afectează viața, comunitatea sau serviciile sociale, rezultând în schimbări concrete și pozitive; contribuie la ajustarea, dezvoltarea serviciilor sociale pentru a le face mai accesibile, prietenoase și eficiente, asigurându-se că răspund cu adevărat nevoilor lor.

ROLUL ȘI DIRECȚIILE DE ACTIVITATE ALE CONSILIULUI CONSULTATIV AL COPIILOR

Consiliul Consultativ al Copiilor este o structură reprezentativă și consultativă a copiilor și tinerilor, creată pentru a facilita participarea acestora în procesele decizionale legate de serviciile, politicile și programele sociale destinate lor. Acesta funcționează ca o punte de dialog între copii și STAS, oferind un cadru formal prin care copiii oferă feedback/opinii, recomandări STAS, despre felul în care politicile, serviciile sociale răspund necesităților și intereselor copiilor care beneficiază de ele³.

CCC funcționează ca o punte de dialog între copii și STAS, oferind un cadru formal prin care copiii pot transmite opinii, recomandări și feedback despre modul în care politicile și serviciile răspund nevoilor lor.

Din CCC fac parte 20-25 de copii și tineri, ce au drept scop monitorizarea drepturilor copiilor, aleși prin concurs deschis la nivel raional/municipal. Procesul de selecție este coordonat de către STAS, în parteneriat cu instituțiile educaționale și partenerii locali. Se urmărește asigurarea unei reprezentativități diverse în ceea ce privește vârsta, genul, mediul de proveniență (urban/rural), etnia, existența unei dizabilități, statutul social, precum și forma de îngrijire — fie că este vorba de copii care trăiesc în familie, fie în îngrijire alternativă.

³ <https://www.youtube.com/watch?v=SC0JoBQ6Rw0>

CCC funcționează ca parte integrantă a sistemului de protecție a copilului, în corelație cu cadrul normativ național. Activitatea acestuia este sprijinită de coordonatori desemnați de STAS și se bazează pe cooperarea constantă cu autoritățile publice locale, școli, centre sociale și alți actori relevanți. CCC nu este o structură formală de decizie, dar are rol consultativ și contribuie la o mai bună aliniere a politicilor și serviciilor la nevoile copiilor aflați în situație de dificultate.

Scopul principal al CCC este de a face auzită vocea copiilor privind respectarea drepturilor copilului în cadrul sistemului de protecție socială. CCC promovează participarea copiilor în luarea deciziilor, reprezintă punctul de vedere al copiilor în politicile sociale, se implică în monitorizarea și îmbunătățirea serviciilor sociale pentru copii.

CCC nu reprezintă o structură formală de decizie, însă are rol consultativ, prin care contribuie la alinierea politicilor publice și serviciilor sociale cu nevoile reale ale copiilor.

În activitatea sa CCC se ghidează după următoarele principii:

- **Participare TRANSPARENTĂ**

Copiii înțeleg clar ce este dreptul la exprimarea opiniilor și că acestea vor fi auzite și valorificate. Au acces la informații și resurse utile, care să-i ajute să înțeleagă proiectul, programul, terminologia-cheie și procesele/activitățile în care vor fi implicați. În mod special, copiii înțeleg ce li se cere să facă, ce se va întâmpla cu informația pe care o împărtășesc și cine va avea acces la aceste informații. Copiii înțeleg că sunt liberi să pună întrebări, să ceară clarificări, să își exprime îngrijorările și/sau ideile, și recomandările.

• Participare **VOLUNTARĂ**

Copiii primesc informații adecvate și suficiente pentru a înțelege clar ce opțiuni au la dispoziție în cadrul procesului participativ. Ei trebuie să fie conștienți că pot renunța în orice moment la participare și să știe exact cum pot face acest lucru. Pe întreaga durată a procesului participativ, este esențial să se promoveze o cultură care respectă alegerile, deciziile și ritmul fiecărui copil.

Vreau să ajut!

Înainte de fiecare activitate (ex: ședință a CCC, vizită de monitorizare), copiii primesc o fișă de informare sau o prezentare verbală care detaliază: obiectivele activității, durata, sarcinile concrete și beneficiile (non-materiale). Se explică clar că au dreptul să nu participe sau să se retragă oricând, fără a fi pedepsiți sau să simtă că dezamăgesc. În timpul ședințelor se poate folosi un „semnal de retragere” (ex: cartonaș colorat sau o zonă liniștită unde se pot retrage). Copiilor li se explică de la început că pot părăsi sala sau activitatea oricând, spunând simplu: „Vreau să iau o pauză” sau „Nu mai vreau să particip acum”.

• Participare **RESPECTUOASĂ**

Opiniile copiilor sunt tratate cu respect atât de către adulți, cât și de către alți copii. Personalul/adulții implicați în proces au responsabilitatea de a cultiva o cultură organizațională care îi împuternicește pe copii să-și exprime ideile liber și autonom.

Copiii au dreptul de a-și exprima opiniile fără teama de a fi judecați, discriminați sau marginalizați, iar aceste opinii trebuie ascultate, prețuite și luate în considerare cu seriozitate. Se asigură că opiniile copiilor sunt tratate cu aceeași importanță, indiferent de vârstă, gen, etnie, dizabilitate sau mediul social din care provin.

• Participare RELEVANTĂ

Copiii au oportunitatea de a contribui cu experiențele lor personale, precum și cu cunoștințele, perspectivele și capacitățile proprii, pentru a-și exprima opiniile cu privire la aspectele care le afectează viața și problemele care sunt importante pentru ei.

La ședințele CCC este esențial ca temele discutate – precum monitorizarea serviciilor sociale, activitățile extracurriculare sau siguranța copiilor – să fie legate direct de experiențele lor zilnice. De exemplu, li se poate cere feedback pe un proiect de regulament al unui centru de zi pentru copii.

• Participare PRIETENOASĂ

Copiii se simt bineveniți, ascultați și în siguranță. Adulții implicați în proces sunt accesibili, receptivi și deschiși, iar metodele de lucru sunt adaptate în funcție de vârstă, diversitate, nivelul de dezvoltare și capacitățile individuale. Ei sunt încurajați să adreseze întrebări, să exprime îngrijorări și să-și exprime punctul de vedere în mod liber. O atmosferă prietenoasă sporește încrederea copiilor, iar contribuțiile lor sunt recunoscute și valorizate.

Ședințele se organizează în spații luminoase, colorate, cu mobilier adaptat vârstei copiilor. Adulții folosesc un limbaj non-formal, glumesc (când e cazul), se poziționează la nivelul ochilor copiilor și oferă sprijin individual. Se utilizează jocuri, desene, povești, brainstorming pe flipchart-uri mari sau exerciții de rol pentru a facilita exprimarea copiilor, evitând prezentările lungi sau limbajul academic.

• Participare INCLUZIVĂ

Copiii beneficiază de un proces incluziv, care le recunoaște unicitatea și le respectă drepturile.

Niciun copil nu este discriminat pe parcursul

participării. Sunt luate în considerare tiparele existente de discriminare, dezechilibrele de putere și sensibilitățile culturale. Metodele, abordările, limbajul și aranjamentele utilizate sunt concepute astfel încât să nu excludă copiii marginalizați, să nu-i discrimineze în funcție de capacitățile lor și să nu îi expună la umilințe, în niciun context. Fiecare copil trebuie să știe că este valorizat, respectat și important.

În CCC trebuie să fie reprezentate diverse grupuri de copii: din mediul urban și rural, de diferite vârste și genuri, din diverse etnii, copii cu dizabilități, cu experiențe variate de îngrijire, precum și copii din familii monoparentale sau aflate în dificultăți socio-economice. La începutul fiecărei întâlniri se stabilesc reguli clare de respect reciproc (ex: „ascultăm pe rând”, „nu râdem de ideile altora”), iar adulții intervin prompt și constructiv în cazul oricărei forme de discriminare.

• Participare SUSȚINUTĂ DE ADULȚI

Copiii sunt sprijiniți de adulți instruiți corespunzător,

care dețin abilități de comunicare și facilitare,

capabili să colaboreze eficient cu ei. În același timp,

copiii au acces la formare în domenii relevante

pentru implicarea lor activă: drepturile copilului, apărarea drepturilor, comunicarea cu presa, responsabilizarea factorilor de decizie, participarea la ședințe/întâlniri, facilitarea, monitorizarea serviciilor sociale și consultarea opiniei pe diferite probleme.

Coordonatorul participă la traininguri regulate pe teme precum drepturile copilului, domeniile de bunăstare, comunicare non-violentă, tehnici de facilitare participativă, siguranța online și prevenirea abuzului.

• Participare **SIGURĂ LA RISCURI**

Copiii sunt informați că toate aspectele legate de siguranța și protecția lor au fost luate în considerare. Adulții sunt responsabili de copii cu care lucrează. Personalul/adulții trebuie să întreprindă toate măsurile de precauție pentru a minimiza riscul de a expune copiii unor abuzuri, exploatării sau oricărei consecințe negative a participării.

Înainte de fiecare activitate (ex: vizită de monitorizare, eveniment public) se efectuează o evaluare detaliată a riscurilor, identificând potențialele pericole fizice, emoționale sau de exploatare. Se iau măsuri preventive precum asigurarea transportului sigur, supraveghere adecvată sau sesiuni de discuții după experiențe dificile. Participarea copiilor la fiecare eveniment/activitate are loc doar cu consimțământul scris al părinților/tutorilor în care sunt explicate clar scopul, riscurile și beneficiile activității.

• Participare **RESPONSABILĂ**

Copiii primesc feedback clar și constant despre modul în care contribuțiile lor au fost consultate, utilizate sau au influențat procesele. Participarea nu este un eveniment singular, dar un proces continuu, în care opiniile și îngrijorările copiilor sunt luate în considerare, influențează recomandări și contribuie la îmbunătățirea calității.

Prin activitatea Consiliilor Consultative, vocea copiilor devine parte integrantă a procesului decizional, ceea ce duce la un sistem de protecție mai echitabil, mai eficient și mai apropiat de nevoile reale ale fiecărui copil.

II. ETAPELE DE CONSTITUIRE A CONSILIULUI CONSULTATIV AL COPIILOR

Crearea Consiliilor Consultative ale Copiilor se desfășoară în mai multe etape și presupune implicarea activă atât a copiilor, cât și a adulților.

PREGĂTIREA ADULȚILOR/SPECIALIȘTILOR DIN CADRUL STAS

Pregătirea adulților pentru un parteneriat autentic cu copiii este esențială pentru funcționarea eficientă, sigură și etică a unui CCC. Această etapă depășește simpla informare teoretică și presupune o instruire aprofundată, menită să schimbe perspectiva adulților asupra participării copiilor și să le ofere instrumente concrete de acțiune.

Sensibilizarea și formarea specialiștilor

Este esențial ca adulții să înțeleagă că CCC **nu reprezintă un instrument de control**, ci funcționează ca un **partener de reflecție și recomandare**, care aduce în prim plan perspectiva copilului – o perspectivă legitimă, complementară, și adesea revelatoare. Este imperativ ca întregul personal relevant – inclusiv conducătorii și specialiștii din cadrul STAS/ATAS (șefi de servicii, specialiștii în domeniul protecției drepturilor copilului, asistenți sociali comunitari), coordonatorii CCC, membrii echipelor multidisciplinare (EMD) locale, precum și alți actori implicați în protecția drepturilor copilului și în procesele de planificare locală – să fie informați și instruiți de către coordonatorul CCC cu privire la:

- **rolul și scopul CCC;**
- **obiectivele și atribuțiile** acestuia, în calitate de organ consultativ format din copii;
- **natura activității CCC**, în special faptul că formulează recomandări, și nu ia decizii, oferind perspectiva/viziunea valoroasă a copilului în procesele decizionale.

Această instruire contribuie la asigurarea unei înțelegeri comune, la evitarea percepțiilor eronate privind rolul CCC și la consolidarea unui cadru instituțional favorabil participării reale a copiilor.

Instruirea adulților nu trebuie să fie formală sau decorativă, ci menită să schimbe perspectiva și să ofere instrumente concrete pentru o colaborare autentică cu copiii.

Ulterior STAS, printr-o planificare internă riguroasă poate organiza forme locale prin desfășurarea unor **atelier tematice**, *pentru 2-3 ore*, cu referire la dezvoltarea competențelor adulților pentru a lucra cu copiii în mod participativ, nu formal sau decorativ și promovarea unei culturi organizaționale în care vocea copilului este integrată în procesele de planificare, monitorizare și evaluare a serviciilor.

La aceste ateliere se recomandă abordarea unor teme-cheie precum: *Ce este CCC și ce NU este; Atribuțiile CCC și ale adulților implicați; Cum se formulează și folosesc recomandările CCC: integrarea în planurile instituționale (de acțiune, de dezvoltare); Utilizarea rapoartelor de monitorizare ca instrumente de învățare, nu de critică.*

CCC nu este un instrument de control, ci un partener de reflecție și recomandare, care oferă perspectiva copilului – o perspectivă legitimă, complementară și adesea revelatoare.

Sensibilizarea comunității

Pentru ca CCC să fie cunoscute și sprijinite, este important ca **întreaga comunitate să fie informată și implicată**. Acest lucru se poate realiza prin campanii de comunicare adaptate – articole în presa locală, prezentări în școli, panouri informative, postări pe rețelele sociale sau evenimente publice – menite să explice rolul și scopul CCC și să atragă sprijinul comunitar. Totodată, întâlnirile de lucru cu reprezentanții domeniilor cheie, precum educația, sănătatea, ordinea publică sau organizațiile neguvernamentale.

tale, ajută la identificarea principalelor nevoi ale copiilor și la desemnarea partenerilor instituționali care vor colabora direct cu consiliile.

Formarea coordonatorului CCC

Coordonatorul CCC joacă un rol esențial în facilitarea relației dintre copiii membri ai Consiliului și structurile administrative – fie ele STAS, ATAS, sau alți parteneri instituționali. Pentru a susține această poziție complexă, este necesară o formare specifică, **axată pe participare, mediere, comunicare și înțelegerea profundă a drepturilor copilului**.

Coordonatorul va participa la **atelier tematice de formare**, cu durată de **1–2 zile**, organizate periodic de MMPS, de organizații partenere sau rețele de profesioniști implicați în domeniul participării copilului.

TEMATICILE RECOMANDATE PENTRU FORMAREA COORDONATORILOR CCC

- **Participarea copilului în procesele decizionale** – principii, niveluri de implicare, bune practici locale și internaționale.
- **Rolul coordonatorului în relația copil-instituție** – cum mediază, cum sprijină exprimarea opiniei, cum creează spații sigure de dialog.
- **Etica lucrului cu copiii în contexte de consultare** – voluntariat autentic, evitarea manipulării, discriminării și excluziunii.
- **Dezvoltarea competențelor de facilitare și mentorat** – cum susții copiii în pregătirea rapoartelor, prezentărilor, participării la consultări.
- **Colaborarea interinstituțională** – cum lucrează coordonatorul cu școlile și comunitatea pentru a susține activitatea CCC.
- **Instrumente de lucru cu grupuri de copii** – metode creative de consultare, adaptate vârstei și contextului.

Etica participării: reguli de conduită pentru adult

Un aspect fundamental al pregătirii adulților pentru colaborarea cu copiii în cadrul Consiliilor Consultative îl constituie înțelegerea și aplicarea principiilor etice în toate interacțiunile cu membrii CCC, precum și cu copiii, în general.

Etica participării nu este o componentă separată, ci o competență transversală care trebuie dezvoltată în cadrul instruirii inițiale și continue a specialiștilor STAS/ATAS, a coordonatorilor CCC și a tuturor actorilor implicați.

În acest sens, se impune respectarea unui cadru de conduită adecvat, care să asigure un climat de încredere, siguranță și respect reciproc.

Etica participării nu este o componentă separată, ci o competență transversală pentru toți adulții implicați.

Mai jos, este prezentat un **set orientativ de reguli etice** care trebuie avute în vedere în cadrul proceselor participative. Aceste reguli au rolul de a sprijini desfășurarea unor relații bazate pe echitate, transparență și demnitate între adulți și copii.

SET DE COMPORTAMENTE ETICE PENTRU ADULȚI ÎN PROCESUL DE PARTICIPARE A COPIILOR

1. Respectarea copilului ca participant egal, fără a-i atribui rolul de expert

- Nu impuneți așteptări nerealiste legate de „expertiza” copilului.
- Valorizați opinia copilului fără a o compara cu cea a unui profesionist.

2. Adaptarea limbajului

- Folosiți un **limbaj clar, accesibil și prietenos**, evitând exprimările tehnice/profesioniste.
- Explicați conceptele complexe prin exemple din viața reală, relevante pentru copii.

3. Folosirea întrebărilor deschise și respectuoase

- Adresați întrebări care **încurajează exprimarea liberă**, fără presiune.
- Evitați tonul „interogativ” sau evaluativ – copilul nu este „examinat”.

4. Crearea unui spațiu sigur și prietenos

- Asigurați-vă că **toți copiii se simt confortabil să vorbească**.
- Nu întrerupeți, nu minimalizați și nu judecați răspunsurile copiilor.
- Respectați ritmul fiecărui copil – unii pot avea nevoie de timp pentru a formula idei.
- Manifestați atitudine binevoitoare față de copii, chiar și când informațiile nu vă sunt favorabile ca specialist.
- Ascultați până la sfârșit raportul/mesajul copiilor, fără a-i întrerupe.

5. Evitarea influențării opiniilor

- Nu sugerați răspunsurile dorite („Nu-i așa că ți-a plăcut?”).
- Nu corectați verbal opiniile exprimate („De fapt, nu e chiar așa...”).
- Reamintiți copiilor că **nu există răspunsuri greșite** când vine vorba de experiențele lor.
- Nu învinuiți copiii.

6. Confidențialitate și discreție

- Nu faceți publice comentariile copiilor fără acordul lor.
- Respectați limitele de intimitate ale copiilor – nu insistați pe aspecte personale.

7. Recunoașterea contribuției copiilor

- Mulțumiți sincer pentru ideile oferite și munca depusă.
- Oferiți feedback transparent despre modul în care contribuțiile lor vor fi folosite.

8. Promovarea echității și incluziunii

- Asigurați șanse egale de exprimare tuturor copiilor, indiferent de vârstă, gen, mediu sau abilitate.
- Aveți grijă ca vocile mai timide să nu fie eclipsate de cei mai activi.

2 RECRUTAREA COPIILOR PENTRU CCC

Pentru a asigura un proces transparent, echitabil și participativ de selecție a membrilor CCC, se va respecta următoarea procedură:

Lansarea anunțului pentru recrutare

ATAS/STAS va publica un anunț public de selecție a membrilor CCC la nivel raional, utilizând canale accesibile și prietenoase copiilor, precum:

- panouri informative din instituțiile de învățământ,
- paginile oficiale de internet ale autorităților publice locale,
- rețele sociale,
- implicarea specialiștilor în domeniul protecției copilului și a asistenților sociali comunitari,
- implicarea centrelor de tineret, bibliotecilor publice, ONG-urilor locale etc.,
- consilii de elevi și structuri locale de participare a copiilor
(*Model de anunț găsiți în Anexa 1 și Anexa 2*).

Anunțul trebuie redactat într-un limbaj accesibil și poate fi însoțit de materiale adaptate (text, imagini, filmulețe video), inclusiv pentru copiii cu dizabilități.

Informația despre anunț poate fi distribuită în comunități, în instituțiile de învățământ și pe rețele sociale. Pentru vizibilitate mai mare, pot fi elaborate pliante și foi informative care să conțină datele esențiale despre CCC (*vezi exemplu*).

8 PAȘI CA SĂ DEVII MEMBRU A CCC

- **Află de anunț** – vezi panoul din școală, site-ul STAS, rețele sociale sau întreabă la bibliotecă, specialistul în protecția copilului/asistentul social din sat/oraș.
- **Verifică vârsta** – pot participa copiii între **10 și 17 ani**.
- **Pregătește dosarul:**
 - CV simplu (cu ce îți place și ce ai făcut până acum);
 - Acordul scris al părintelui/tutorelui;
 - Scrisoare de intenție (text, desen, colaj, mesaj video sau înregistrare audio).
- **Trimite dosarul** – la adresa indicată în anunț, până la termenul-limită.
- **Așteaptă evaluarea** – dosarele sunt analizate de o comisie (profesori, specialiști din cadrul STAS, reprezentanți ai ONG, din comisie poate face parte și un copil cu experiența participării în CCC).
- **Mergi la focus-grup** (dacă e nevoie) – arăți cum colaborezi în grup și ce idei ai.
- **Primești răspunsul** – dacă ești selectat(ă), primești o scrisoare oficială de acceptare.
- **Prima întâlnire** – te cunoști cu ceilalți membri, semnezi angajamentul și contribui la respectarea regulilor de respect reciproc.

Eligibilitate

La concurs pot participa toți copiii cu vârste între 10 și 17 ani, indiferent de sex, etnie, religie, dizabilitate, statut social sau mediu de proveniență sau dacă se află ori nu în sistemul de protecție socială.

Participarea este voluntară și trebuie să reflecte **dorința** copilului de a se implica în mod activ.

Dosarul de participare

Dosarul copilului se va transmite la adresa indicată în anunț și va conține:

- **Curriculum Vitae** al copilului (simplificat, adaptat vârstei)
- **Acordul informat al părintelui sau al reprezentantului legal** (*Anexa 3*)
- **Scrisoare de intenție**, redactată în **formă liberă poate fi**: desen, colaj, mesaj video sau/audio în care copilul exprimă: motivația participării, ce dorește să schimbe sau să aducă în comunitate, ce abilități sau experiențe le consideră relevante pentru acest rol.

STAS poate pune la dispoziția candidaților un model prietenos de scrisoare de intenție sau poate utiliza modelele propuse în acest ghid (*Anexa 4*).

SUGESTII PENTRU ADAPTARE VIZUALĂ ȘI AUDITIVĂ PENTRU A ASIGURA INCLUZIUNEA ȘI DIVERSITATEA:

- Folosește font mare (minim 14-16 pt).
- Adaugă pictograme lângă fiecare rând – le poți lua gratuit de pe <https://arasaac.org>
- Poți tipări și colora împreună cu copilul pentru a personaliza documentul.

Evaluarea și selecția candidaților

Procesul de evaluare a candidaturilor depuse pentru CCC se desfășoară într-un mod transparent și participativ. Toate dosarele primite sunt ana-

lizate de o **Comisie mixtă** de selecție, alcătuită dintr-un reprezentant al STAS, un reprezentant al Organului local de specialitate în domeniul învățământului, un reprezentant al unei organizații neguvernamentale cu experiență în lucrul cu copiii și, opțional, un copil care are deja experiență de participare în structuri similare.

Selecția se bazează pe mai multe **criterii** bine definite, care urmăresc atât motivația individuală a fiecărui copil, cât și asigurarea diversității și reprezentativității în cadrul CCC. În primul rând, este analizată motivația autentică, exprimată prin scrisoarea de intenție sau alte materiale transmise. Totodată, se are în vedere menținerea unui echilibru între vârste, genuri, medii de proveniență (urban/rural), etnii și experiențe de viață, astfel încât Consiliul să reflecte cât mai fidel realitatea copiilor din comunitate.

Este important ca fiecare raion sau localitate să fie reprezentată și să existe atât copii cu experiență anterioară de participare, cât și copii care intră pentru prima dată într-o astfel de structură. Dosarele trebuie să fie complete și depuse în termen, cele care nu respectă aceste cerințe nu vor fi luate în considerare.

CRITERII DE SELECȚIE

- Motivație autentică și bine argumentată de implicare;
- Echilibru de vârstă, gen, mediu (urban/rural), etnie și experiență de viață (inclusiv copii din sistemul de protecție);
- Reprezentativitate teritorială (copii din sate, comune și orașe diferite);
- Diversitatea experiențelor de participare (copii cu și fără experiență anterioară);
- Respectarea termenului-limită și completitudinea dosarului.

Dosarele incomplete sau transmise după termenul-limită nu vor fi luate în considerare.

Etapa suplimentară – Focus-grup

În situația în care numărul de candidați eligibili depășește locurile disponibile, procesul de selecție include o etapă suplimentară prin organizarea unei sesiuni de focus-grup participativ. Scopul acesteia este de a observa direct motivația copiilor, abilitățile lor de colaborare și modul în care contribuie într-un cadru prietenos și sigur.

Focus-grupurile se organizează în grupe mici, de 6–10 copii, au o durată de 45–60 de minute și pot fi desfășurate atât fizic, cât și online. Activitățile sunt interactive și prietenoase: jocuri, exerciții de colaborare, exprimare creativă sau mini-interviuri.

Evaluarea participanților se realizează de către comisie pe baza unei fișe de observație standard (*Anexa 5*). Aceasta urmărește aspecte precum participarea activă, respectul față de ceilalți, ideile exprimate și potențialul de implicare în activitatea CCC. Pentru a ghida discuțiile, comisia utilizează și grila de întrebări orientative prezentată în (*Anexa 6*).

FIȘA DE EVALUARE URMĂREȘTE

- Gradul de implicare al copilului;
- Respectul față de ceilalți participanți;
- Ideile exprimate;
- Potențialul de participare activă în CCC.

Anunțarea rezultatelor

După finalizarea selecției, rezultatele sunt comunicate individual fiecărui candidat într-un limbaj prietenos și accesibil. Lista copiilor selectați este publicată pe site-ul STAS și/sau al autorităților publice locale.

Fiecare copil selectat va primi o scrisoare oficială de acceptare elaborată într-o formă liberă, iar CCC va fi constituit printr-o **decizie internă a STAS**.

Procesul continuă cu organizarea unei prime întâlniri de cunoaștere, unde copiii se prezintă, semnează angajamentele de participare și stabilesc împreună regulile de funcționare ale Consiliului. Tot atunci se elaborează Acordul de respect reciproc, un document care consolidează principiile de colaborare și respect între toți membrii (*Anexa 7*).

Asigurarea participării informate

Pentru ca participarea să fie pe deplin informată, toți copiii selectați vor participa la o **sesiune de orientare/informare** (un model de sesiune se propune în *Anexa 8*). În cadrul acesteia, copiii vor afla despre drepturile și responsabilitățile pe care le au ca membri ai Consiliului, despre modul de lucru și despre măsurile de protecție și siguranță care îi privesc, inclusiv aspecte legate de utilizarea imaginilor sau a datelor lor personale. Această sesiune asigură faptul că fiecare copil intră în activitatea CCC cu o înțelegere clară și realistă a rolului său și cu garanția unui cadru sigur și respectuos.

DESEMNAREA SAU SELECȚIA PRIN CONCURS A COORDONATORULUI CCC

Pentru a asigura desfășurarea coerentă și eficientă a activității Consiliului, STAS va desemna un **coordonator adult**. Acesta, de preferință, trebuie să fie un specialist în protecția drepturilor copilului, cu responsabilități clare de facilitare a participării copiilor.

Coordonatorul trebuie să dețină competențe solide de comunicare și mediere, abilități de facilitare a grupurilor de copii, cunoștințe aprofundate despre drepturile copilului, precum și capacitatea de a crea un mediu sigur, incluziv și prietenos. De asemenea, sunt esențiale competențele de planificare, organizare și colaborare interinstituțională, care să sprijine buna funcționare a Consiliului și integrarea recomandărilor acestuia în procesele decizionale locale.

Modalități de desemnare

Procesul de desemnare a coordonatorului CCC poate avea loc în două moduri: fie prin desemnare internă directă din partea STAS, fie printr-un concurs public, opțiune recomandată pentru a asigura transparența și implicarea comunității.

a) Desemnare internă

STAS poate desemna direct, prin decizie internă, un specialist cu experiență relevantă, în următoarele condiții:

- Nu există alți candidați disponibili în localitate;

- Specialistul desemnat are deja atribuții și abilități legate de lucrul cu copiii;
- Este cunoscut pentru implicare activă în domeniul drepturilor copilului și acceptă voluntar această responsabilitate;
- Se asigură acordul scris și explicit al persoanei desemnate.

Această desemnare se face prin **decizie oficială** a conducerii STAS, însoțită de o **fișă de post actualizată** care reflectă noile atribuții privind coordonarea CCC.

ATRIBUȚIILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE COORDONATORULUI CCC

- **Coordonarea activităților de participare** a copiilor la nivel raional, asigurând desfășurarea coerentă și eficientă a inițiativelor CCC.
- **Organizarea ședințelor** periodice cu membrii CCC și sprijinirea lor în planificarea și desfășurarea activităților.
- **Elaborarea rapoartelor de activitate** ale CCC și, prezentarea lor către STAS, alți parteneri relevanți, la necesitate.
- **Însoțirea membrilor CCC** la activități de monitorizare și la evenimente publice, oferindu-le sprijin logistic și de facilitare.
- **Redactarea rapoartelor de monitorizare** a serviciilor sociale împreună cu copiii și facilitarea prezentării recomandărilor către factorii de decizie.
- **Coordonarea procesului de recrutare** a noilor membri ai CCC (promovarea anunțurilor, organizarea interviurilor/focus-grupurilor, aplicarea criteriilor de selecție).
- **Asigurarea sesiunilor de orientare** pentru noii membri, astfel încât aceștia să cunoască scopul CCC, drepturile lor și regulile de funcționare.
- **Menținerea legăturii dintre CCC și instituțiile publice**, serviciile sociale, APL etc.
- **Garantarea respectării siguranței și bunăstării copiilor** în toate activitățile organizate.
- **Gestionarea cu discreție a informațiilor sensibile și respectarea confidențialității datelor copiilor**, atunci când este cazul.

b) Selectare prin concurs (opțiune recomandată)

În situațiile în care se dorește o implicare deschisă, transparentă și competitivă, STAS va organiza un **concurs public** pentru ocuparea funcției de coordonator CCC.

Etapele concursului

Procedura de selectare prin concurs este împărțită în cinci etape succesive, care urmăresc să asigure transparență și corectitudine: începând cu aprobarea cadrului formal și publicarea anunțului, continuând cu evaluarea competențelor candidaților și încheind cu desemnarea oficială a coordonatorului și instruirea acestuia.

1. Aprobarea procedurii

STAS emite o decizie privind organizarea concursului și stabilește componența comisiei de selecție.

2. Publicarea anunțului

Se publică un anunț oficial (*conform Anexei 8*) prin canale publice: site-ul STAS, panouri informative locale, rețele sociale, instituții de învățământ etc.

3. Colectarea dosarelor

Candidații vor depune:

- CV actualizat;
- Scrisoare de intenție;
- Copia actului de studii;
- Recomandări sau dovezi ale implicării în proiecte cu/fără copii (dacă există);
- Declarație de angajament privind respectarea principiilor participării copilului.

4. Evaluarea dosarelor și interviul

Comisia selectează dosarele eligibile și convoacă interviuri pentru a analiza:

- Motivația personală și cunoștințele potențialului candidat despre drepturile copilului;
- Abilitățile de comunicare și facilitare;
- Gândirea critică și capacitatea de gestionare a diversității.

5. Desemnarea și instruirea

Candidatul selectat este desemnat oficial prin decizia STAS și inclus într-un program de inițiere (*instruire inițială și sesiuni periodice de formare continuă*).

Indiferent de metoda aleasă, este esențial ca persoana desemnată să demonstreze:

- Respect profund față de copil și capacitatea de a construi relații de încredere;
- Angajament activ față de principiile participării sigure, voluntare, informate și incluzive;
- Deschidere către colaborare cu toți partenerii relevanți.

ORGANIZAREA INSTRUIRII PENTRU CCC

Pentru asigurarea unei participări eficiente, sigure și informate a copiilor în activitatea CCC, STAS va organiza un program de instruire structurat, interactiv și adaptat nivelului de dezvoltare al membrilor CCC. Această instruire este parte integrantă a procesului de inițiere și consolidare a capacităților copiilor de a participa activ în viața comunității și în monitorizarea serviciilor sociale.

Procesul de instruire respectă principiile participării voluntare, egalității de șanse, adaptabilității și învățării prin practică. De asemenea, părinții/îngrijitorii sunt informați în prealabil despre scopul și conținutul instruirii, în vederea încurajării sprijinului și colaborării acestora.

ETAPA 1: Planificarea instruirii

Coordonatorul CCC, împreună cu membrii Consiliului, identifică temele de interes și nivelul de cunoștințe existent în rândul participanților. Acest proces are scopul de a adapta instruirea la nevoile reale ale copiilor și de a asigura o participare activă și relevantă.

Se consultă **Planul de instruire orientativ** (*Anexa 9*), care poate fi adaptat în funcție de specificul local și contextul fiecărui Consiliu Consultativ al Copiilor. Pe baza nevoilor identificate și a obiectivelor stabilite ale Consiliului, se stabilesc tematicile esențiale ce urmează a fi abordate în cadrul procesului de instruire.

Tematicile-cheie de instruire a CCC includ:

- drepturile copilului și Convenția ONU cu privire la drepturile copilului;
- serviciile sociale pentru copii – tipuri, acces, funcționare;
- domeniile de bunăstare ale copilului⁴;
- monitorizarea participativă;
- principiile funcționării CCC - siguranța, confidențialitatea și libera exprimare a opiniei;
- elaborarea de rapoarte și formularea de recomandări.

ETAPA 2: Organizarea logistică

Pentru ca instruirea membrilor CCC să se desfășoare în condiții optime, este necesară o planificare atentă a aspectelor logistice. Alegerea formatului și a modalităților de lucru trebuie să țină cont atât de resursele disponibile, cât și de nevoile și confortul copiilor participanți. O bună organizare contribuie la crearea unui cadru sigur, prietenos și accesibil, în care copiii să se poată concentra pe învățare, colaborare și exprimare liberă.

Formatul sesiunilor poate fi:

- fizic, cu întâlniri față în față, într-un spațiu adaptat și prietenos;
- online, utilizând platforme accesibile copiilor și metode interactive;
- intensiv, sub forma unor module de 2–3 zile consecutive, recomandate în perioadele de vacanță (*vezi Anexa 10: Model de agendă de instruire pentru 3 zile*);
- modular, organizat în ateliere de 2–4 ore, desfășurate după orele de școală sau în weekend.

https://www.youtube.com/watch?v=75lGs_8HwIE

MODELE DE INSTRUIRE

Instruire intensivă

- Aprofundare rapidă a temelor;
- Creează o coeziune mai mare între participanți;
- Recomandată în vacanțe (2–3 zile consecutive).

Instruire modulară

- Flexibilă și prietenoasă cu programul școlar;
- Permite învățarea graduală și asimilarea treptată a cunoștințelor;
- Ateliere de 2–4 ore, după ore sau în weekend.

Pentru participarea copiilor este necesar **acordul scris al părinților/îngrijitorilor** (*Anexa 11*), astfel încât adulții responsabili să fie informați și să sprijine implicarea copilului.

În ceea ce privește logistica, instruirile trebuie să se desfășoare într-un spațiu sigur, prietenos și accesibil tuturor copiilor, inclusiv celor cu dizabilități sau alte nevoi speciale. Sala de lucru trebuie să fie dotată cu mese și scaune confortabile, un flipchart, materiale vizuale și consumabile (markere, foi, stickere etc.), care să stimuleze interactivitatea și creativitatea copiilor. Alegerea spațiului are un rol esențial în crearea unei atmosfere plăcute, încurajatoare și incluzive, care să susțină învățarea și colaborarea.

Sprijin asigurat de STAS pentru participarea copiilor

- Transportul copiilor, sau rambursarea cheltuielilor;
- Hrană (în cazul sesiunilor de durată), gustări în pauzele de recreere și facilități sanitare adecvate;
- Condiții de participare echitabilă pentru copii cu dizabilități sau alte nevoi speciale;
- Materiale educaționale adaptate (desene, fișe, instrumente vizuale);
- Participarea copiilor cu nevoi speciale este sprijinită prin adaptări necesare (asistenți, format alternativ etc.);

ETAPA 3: Desfășurarea instruirii

Procesul de instruire este condus de coordonatorul CCC în colaborare cu facilitatori specializați, selectați în funcție de tematica abordată. Aceștia pot fi experți în drepturile copilului, protecție socială, educație, participare civică, comunicare, psihologie sau alte domenii relevante pentru activitatea CCC.

Obiectivul principal al instruirii este ca fiecare copil să se simtă valorizat, în siguranță și încurajat să participe activ, să pună întrebări, să-și exprime opiniile și să colaboreze cu ceilalți.

Pentru a crea un mediu de învățare atractiv și accesibil, se folosesc **metode participative** și prietenoase cu copilul care stimulează curiozitatea, gândirea critică, empatia și cooperarea:

- jocuri de rol și simulări;
- brainstorming și lucru în echipă;
- povestiri, desene;
- hărți conceptuale, exerciții vizuale;
- discuții ghidate;
- reflecții individuale și în grup.

Activitățile sunt adaptate vârstei, nivelului de dezvoltare și stilului de învățare al copiilor. Instruirea se desfășoară într-un ritm accesibil, cu pauze regulate, sesiuni de energizare și în spații de exprimare liberă a ideilor.

ROLUL COORDONATORULUI CCC

- Asigură o atmosferă prietenoasă și incluzivă;
- Încurajează participarea echitabilă a tuturor copiilor;
- Intervine prompt în caz de neînțelegeri sau comportamente exclusive;
- Coordonează logistica și facilitează legătura între copii, facilitatori și părinți/îngrijitori;
- Sprijină copiii timizi sau retrași să-și exprime opiniile în mod confortabil.

ETAPA 4: Evaluarea și reflecția

La finalul fiecărei sesiuni sau modul de instruire, participanții sunt invitați să-și exprime părerile prin: fișe de feedback adaptate vârstei; discuții de reflecție (*Ce am învățat? Ce mi-a plăcut? Ce aș vrea să schimbăm?*). Coordonorul CCC centralizează concluziile și propunerile pentru ajustarea programului în sesiunile viitoare.

ETAPA 5: Participarea și integrarea în activitate

Cunoștințele și abilitățile dezvoltate sunt puse în practică imediat, prin implicarea copiilor în activități concrete ale CCC: *vizite de monitorizare a serviciilor sociale; consultări tematice; ateliere comunitare etc.*

Instruirea membrilor CCC **nu este un eveniment izolat, dar un proces continuu, adaptabil**, care însoțește copilul **pe întreg parcursul implicării** sale. Este recomandată organizarea periodică de ateliere de aprofundare sau sesiuni tematice pe parcursul anului. Aceeași procedură de instruire se va aplica și pentru noii membri veniți în grupul CCC, care vor fi recrutați mai târziu.

III. ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII CCC

1 ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ÎNTÂLNIRILOR CCC

Pentru a asigura o activitate constantă, sigură și eficientă a Consiliului Consultativ al Copiilor (CCC), se vor organiza întâlniri regulate în baza unui cadru clar și predictibil, care să respecte nevoile, drepturile și siguranța tuturor copiilor implicați. Membrii CCC decid asupra procedurilor și regulilor de lucru.

Frecvența și modalitățile de întâlnire

CCC își desfășoară activitatea în două forme principale:

Ședințe/ateliere de lucru față în față, organizate **trimestrial**, în locații sigure și prietenoase, accesibile pentru toți membrii CCC, în perioada:

- vacanțelor școlare;
- weekend-urilor sau zilelor de odihnă (pentru sesiuni mai scurte);

Comunicare la distanță/online, între ateliere:

Între ședințe/ateliere, membrii CCC continuă să colaboreze prin platforme digitale agreate (WhatsApp, Zoom, Google Meet). Aceste sesiuni online sunt folosite pentru:

- coordonarea activităților planificate;
- formularea rapidă de propuneri sau reflecții;
- consultări cu sprijinul coordonatorului adult, care facilitează procesul și oferă ghidaj.

SITUAȚII SPECIALE

În cazuri de risc epidemiologic sau alte situații excepționale, activitatea CCC se va desfășura exclusiv online, conform deciziilor Comisiei Teritoriale de Sănătate Publică, pentru a proteja sănătatea și siguranța copiilor.

Planificarea și convocarea ședințelor/atelierelor

Pentru a asigura o bună desfășurare a activităților, coordonatorul CCC elaborează la începutul fiecărui an un calendar orientativ al atelierelor, stabilit împreună cu copiii, astfel încât programarea să răspundă nevoilor și disponibilității acestora.

Înainte de fiecare ședință sau atelier, cu cel puțin două săptămâni în avans, coordonatorul:

- stabilește data, ora și locația întâlnirii;
- transmite invitații oficiale către părinți sau tutori, pentru a asigura informarea și implicarea lor;
- comunică Structurii Teritoriale de Asistență Socială (STAS) necesarul logistic și financiar (spațiu, transport, hrană, materiale).

Această procedură asigură transparență, predictibilitate și o implicare activă a tuturor actorilor relevanți – copii, părinți și reprezentanți STAS.

Participarea copiilor – acces și însoțire

Pentru a asigura participarea copiilor în condiții de siguranță și respect, procesul de acces și însoțire este atent organizat, pe baza unor reguli clare.

• Transportul copiilor

Transportul către locul desfășurării atelierelor/ședințelor este asigurat de STAS, primărie sau de parteneri locali.

Atunci când copiii provin din alte localități, aceștia sunt însoțiți de un adult desemnat, cum ar fi un părinte, un profesor sau specialist în protecția copilului/asistent social.

În situațiile în care nu se poate organiza transportul centralizat, cheltuielile de deplasare pot fi decontate pe baza documentelor justificative, astfel încât niciun copil să nu fie exclus din lipsa resurselor financiare.

• Însoțitorii copiilor

În ceea ce privește însoțirea, regulile diferă în funcție de vârsta copiilor. Pentru copiii sub 14 ani, este necesară prezența unui **adult însoțitor, desemnat** cu acordul scris al părinților (*Anexa 12*).

Pentru adolescenții peste 14 ani, participarea neînsoțită este permisă **doar pe baza unui acord scris al părinților, care include și datele lor de contact.**

La sosirea și plecarea de la atelier se ține evidența în **Registrul de prezență**, în care sunt notate numele atât a copiilor, cât și a însoțitorilor acestora, pentru a garanta o monitorizare atentă a siguranței lor.

De asemenea, înainte de fiecare atelier, se colectează acordurile parentale necesare: consimțământul pentru participarea copilului, acordul privind fotografierea sau filmarea (*dacă este cazul*), precum și declarația pe proprie răspundere privind starea de sănătate, atunci când contextul o impune (*de exemplu, în situații post-pandemice*).

Înainte de fiecare atelier, se colectează:

- Acordul scris al părinților/tutorilor pentru participare;
- Acordul privind fotografierea/filmarea;
- Declarația pe proprie răspundere privind starea de sănătate.

Securitatea și confortul în timpul atelierelor

Pentru ca membrii CCC să participe într-un mediu sigur, prietenos și incluziv, locațiile atelierelor sunt selectate și verificate cu atenție. Se pune accent atât pe accesibilitate și igienă, cât și pe crearea unui cadru care să încurajeze învățarea și exprimarea liberă a copiilor.

Condiții de bază pentru locație

- Accesibilitate pentru copii cu dizabilități (rampe, toalete adaptate, acces facil).
- Respectarea normelor igienico-sanitare (spațiu curat, igienizat).
- Dotări minimale: toaletă funcțională, apă potabilă, spațiu recreativ.
- Lumină naturală și ventilație corespunzătoare.

Confort pe durata atelierelor

- Pauze regulate pentru alimentație și recreere.

- Gustări sănătoase și apă la discreție, prânz oferit în cazul sesiunilor mai lungi.
- „Colț de liniște” pentru copiii care se simt obosiți sau emoționați.
- Siguranță medicală.
- Prezența unei truse de prim ajutor complet echipate.
- O persoană instruită în acordarea primului ajutor disponibilă pe toată durata atelierului.

Astfel, fiecare atelier se desfășoară într-un cadru sigur și încurajator, care răspunde atât nevoilor de învățare, cât și celor de confort și protecție ale copiilor.

Conținutul întâlnirilor CCC

Întâlnirile CCC sunt gândite ca spații interactive de învățare, reflecție și acțiune. Ele combină elemente educative cu activități practice și dialog deschis, pentru ca membrii să-și dezvolte abilități și să contribuie activ la procesele comunitare.

Ședințele/atelierele includ:

- **Instruiri tematiche** – sesiuni dedicate unor subiecte de interes pentru copii, precum drepturile copilului, monitorizarea serviciilor sociale, comunicarea eficientă, leadership și implicare civică.
- **Activități practice și creative** – jocuri de rol, exerciții de colaborare, desen, discuții în grup și alte metode participative care stimulează gândirea critică și spiritul de echipă.
- **Dialog cu instituții și parteneri** – întâlniri cu reprezentanți ai STAS, autorităților publice locale sau organizațiilor neguvernamentale, pentru ca vocea copiilor să fie auzită direct acolo unde se iau deciziile.
- **Planificarea activităților și elaborarea rapoartelor CCC** – copiii, sprijiniți de coordonator, stabilesc priorități, formulează propuneri și redactează rapoarte care reflectă experiențele și recomandările lor, consolidând astfel rolul activ al CCC în comunitate.

Prin această structură, fiecare atelier devine o experiență de învățare și de participare reală, oferindu-le copiilor atât cunoștințe, cât și instrumentele practice pentru a contribui la schimbare.

Documentare și evaluare

Pentru a asigura o evidență clară și pentru a valorifica experiențele fiecărei întâlniri, procesul de documentare și evaluare este integrat la finalul atelierelor CCC. Acest demers nu are doar un rol administrativ, ci și un rol educativ, încurajând copiii să reflecteze asupra celor învățate și să își exprime opiniile în mod liber și conștient. La finalul fiecărei întâlniri, se completează:

- **Fișa de activitate sau un raport scurt** – document recomandat, care surprinde desfășurarea atelierului, principalele idei discutate și rezultatele obținute (*Anexa 13*);
- **Lista de prezență** – completată în mod obligatoriu, incluzând semnătura copilului și a părintelui sau a însoțitorului la momentul predării și preluării, pentru a garanta siguranța participării;
- **Fișe de reflecție sau feedback** – adaptate vârstei copiilor, prin care aceștia își pot exprima gândurile, emoțiile și propunerile privind activitatea (recomandate ca instrument de învățare și îmbunătățire continuă).

În semn de recunoaștere și pentru a motiva implicarea, fiecare membru CCC primește un certificat de participare, care atestă contribuția sa în cadrul atelierului.

Principii călăuzitoare pentru activitatea CCC

- Participarea este voluntară și fără presiune;
- Siguranța fizică și emoțională a copiilor este prioritară;
- Fiecare copil este tratat cu respect, demnitate și încredere;
- Comunicarea cu părinții/tutorii este permanentă și transparentă.

PARTICIPAREA LA CONSULTĂRI, PROPUNERI DE POLITICI

Pentru a asigura o participare autentică, informată și relevantă a copiilor în procesul decizional, STAS facilitează implicarea membrilor CCC în consultările pe teme de politici sociale și acte normative ce privesc copiii, familiile și comunitățile acestora.

ETAPELE PROCESULUI DE CONSULTARE

Inițierea consultărilor

Procesul de consultare este inițiat de STAS, care identifică documentele ce vor fi supuse consultării: proiecte de legi, acte normative, strategii sau politici publice relevante pentru domeniul social și protecția copilului. În acest scop:

- STAS **desemnează un consultant**, care va asigura comunicarea dintre specialiști și CCC;
- Consultantul va colabora strâns cu coordonatorul adult al CCC pentru a adapta conținutul documentului la nivelul de înțelegere al copiilor;
- Va elabora o **versiune prietenoasă cu copilul** a documentului (ex: rezumat vizual, infografice, întrebări-ghid).

Organizarea consultărilor

Organizarea procesului de consultare se va realiza prin prezentarea documentului adaptat copiilor prin canalele de comunicare stabilite (online, sau în sesiuni directe). Coordonatorul va organiza o întâlnire (fizică sau online) în care documentul este explicat pas cu pas, iar copiii pot discuta și formula opinii.

Pentru ca procesul să fie atractiv și accesibil copiilor, activitățile de consultare sunt organizate într-o manieră participativă, care încurajează exprimarea liberă a ideilor și implicarea tuturor membrilor CCC. Modalitățile sunt flexibile și pot fi combinate între ele, în funcție de tema abordată și de resursele disponibile.

TIPURI DE ACTIVITĂȚI DE CONSULTARE

- **Ateliere de discuții:** copiii lucrează în grupuri, analizează teme-cheie, exprimă opinii;
- **Chestionare** adresate colegilor lor – mini-sondaje în școală sau online;
- **Jocuri de rol:** pentru înțelegerea impactului unei politici asupra copiilor;
- **Panou de idei** – copiii postează opinii anonime sau desenate pe un panou special amenajat;
- **Formulare de propuneri:** pe teme punctuale – ce păstrăm, ce modificăm, ce lipsește?

Perioada de consultare este de minimum **7 zile lucrătoare**, cu posibilitate de extindere în funcție de complexitate.

Centralizarea și transmiterea contribuțiilor

Coordonatorul CCC, împreună cu consultantul STAS, centralizează opiniile exprimate și redactează **un raport sintetic** (*Anexa 14*), **semnat de membrii CCC**. Raportul va avea un format simplu, clar, structurat (ex. „*Ce ne place*”, „*Ce ne îngrijorează*”, „*Ce propunem*”); se pot anexa desene, povești sau citate relevante din opiniile exprimate de copii.

Raportul este transmis către:

- Direcția protecția copilului și a familiei din cadrul STAS/ATAS,
- MMPS,
- alte autorități implicate (dacă este cazul).

Totodată, raportul va fi făcut public, prin publicarea sa pe site-ul STAS, într-o secțiune specială dedicată participării copiilor.

Feedback și transparență

STAS are obligația de a oferi **un răspuns motivat** asupra modului în care opiniile CCC au fost luate în considerare. Răspunsul este comunicat CCC

într-un limbaj prietenos iar dacă propunerile nu sunt incluse, se explică motivele într-un mod clar și respectuos.

STAS reflectă public activitatea CCC:

- Pe site-ul instituției (de ex.: secțiune „Vocea copiilor”);
- Prin buletine informative sau postări în mass-media locală;
- În rapoartele anuale privind transparența și participarea publică.

PRINCIPII DE PROTECȚIE ÎN PROCESUL DE CONSULTARE

- Copiii nu sunt expuși presiunilor, manipulării sau etichetării;
- Participarea este voluntară și respectă dreptul copilului de a refuza sau retrage opinia exprimată;
- Se asigură spațiu emoțional sigur în timpul consultărilor;
- Pentru teme sensibile, se pot implica psihologi sau specialiști în comunicare cu copilul.

PARTICIPAREA ÎN CADRUL ȘEDINȚELOR CU ADULȚII

Membrii CCC pot participa, în anumite condiții, la ședințe și procese oficiale care vizează politicile și serviciile sociale pentru copii. Scopul acestei participări este de a le oferi copiilor ocazia de a-și exprima opiniile și de a contribui la luarea deciziilor care îi privesc direct. Totodată, procesul trebuie să se desfășoare cu respectarea strictă a drepturilor și integrității emoționale a copiilor, într-un mod care să fie sigur și adecvat pentru vârsta și nivelul lor de înțelegere.

Participarea motivează copilul să ia decizii doar în ceea ce privește propria persoană, fără a fi pus în situația de a decide în privința altor copii. El poate veni cu sugestii, recomandări și constatări, în funcție de experiența și perspectivele sale.

Pentru ca implicarea copiilor să fie una sigură și constructivă, trebuie respectate următoarele principii:

- Copiii trebuie să semneze un acord privind dorința lui de a participa (formă liberă).
- Copiii trebuie să se simtă liberi de a participa, să nu fie forțați sau impuși.
- Copiii au dreptul de a refuza participarea la activități.
- Copiii nu participă atunci când în cadrul ședinței sunt puse în discuție cazuri din comunitățile lor de origine.
- Copiii trebuie să respecte confidențialitatea informației obținute ca rezultat al participării lor.

TIPURI DE ȘEDINȚE LA CARE COPIII POT PARTICIPA

Participarea copiilor la ședințele oficiale trebuie să fie bine delimitată și organizată, pentru a evita situațiile delicate sau încărcate emoțional. De aceea, implicarea lor este permisă doar în anumite tipuri de ședințe și pe teme care sunt relevante, dar nu traumatizante, pentru vârsta și nivelul lor de înțelegere.

Consiliul Raional pentru Protecția Drepturilor Copilului

În această structură, membrii CCC pot fi invitați să participe atunci când pe agendă se află teme care încurajează implicarea civică și consolidarea drepturilor copiilor, cum ar fi:

- realizarea implementării strategiilor și programelor naționale de protecție a drepturilor copilului și familiei,
- elaborarea programelor locale și a planurilor de acțiuni privind protecția drepturilor copilului și familiei,
- organizarea activităților comunitare în vederea susținerii copilului și familiei,
- planificarea sărbătorilor tematice ce țin de copii (Ziua Internațională a Copiilor -1 iunie, Ziua Internațională a Familiei -15 mai, etc.),
- monitorizarea serviciilor acordate copilului și familiei de către comunitate și instituțiile publice de protecție a copilului,
- examinarea cazurilor de încălcare a drepturilor copilului de către persoanele fizice și juridice.

PREGĂTIREA COPIILOR PENTRU ȘEDINȚE

Pentru ca participarea copiilor să fie sigură, înțeleasă și adaptată nivelului lor de vârstă, este important ca aceștia să fie pregătiți în mod corespunzător. Procesul de pregătire este structurat în trei etape: înainte, în timpul și după ședință.

Înainte de ședință

Înainte de ședință, coordonatorul discută cu fiecare copil aspectele de bază, astfel încât să știe la ce să se aștepte și cum să se implice în mod activ și responsabil.

ASPECTE-CHEIE PENTRU PREGĂTIREA COPIILOR ÎNAINTE DE ȘEDINȚĂ

- Care este scopul acestei ședințe?
- Cine va fi prezent la ședință?
- Ce se va întâmpla la ședință, ce opinii diferite pot fi auzite acolo?
- Cum ei vor să participe în cadrul ședinței?
- Ce limbaj va fi utilizat în cadrul ședinței?
- Ce înseamnă confidențialitatea informației și care sunt limitele confidențialității?

În timpul ședinței

Atmosfera ședinței trebuie să fie prietenoasă, sigură și accesibilă pentru copii. Este esențial ca limbajul și comportamentele adulților să fie adaptate, astfel încât copiii să se simtă încurajați să participe activ și să-și exprime liber opiniile.

ASPECTE-CHEIE ÎN TIMPUL ȘEDINȚEI

- Limbaj simplu și clar – adulții trebuie să evite sintagmele tehnice sau expresiile complicate.
- Respect și profesionalism – se respectă Codul deontologic și Politica de protecție a copilului.
- Ascultare activă – fiecare copil are ocazia să-și exprime punctul de vedere și să fie auzit.

După ședință

Etapa de după ședință este la fel de importantă ca pregătirea și desfășurarea propriu-zisă. Este esențial ca experiența copiilor să fie reflectată și valorificată, pentru ca ei să înțeleagă ce rol au avut și ce impact poate avea participarea lor. Copiii trebuie să aibă posibilitatea să își exprime ideile și impresiile despre ședință, să clarifice întrebările apărute pe parcurs și să discute ce au înțeles. Acest moment de reflecție îi ajută să își dezvolte încrederea, capacitatea de analiză și să se pregătească mai bine pentru participările viitoare.

Un alt element important este planificarea participării ulterioare – copiii, împreună cu Coordonatorul, stabilesc cum și în ce condiții se vor implica în următoarele ședințe.

ASPECTE-CHEIE DUPĂ ȘEDINȚĂ

- **Spațiu de reflecție** – copiii discută ce au înțeles și ce impresii le-au rămas.
- **Clarificarea întrebărilor** – se răspunde la eventualele nelămuriri apărute în timpul ședinței.
- **Evaluarea participării** – copiii își exprimă cum s-au simțit și dacă s-au simțit ascultați.
- **Planificarea viitoare** – se stabilește modul în care copiii vor continua să participe la următoarele ședințe.
- **Evidență oficială** – Coordonatorul completează registrul de participare și notează observații relevante pentru îmbunătățirea procesului.

Pentru transparență și o bună gestionare a procesului, toate ședințele la care au participat copiii trebuie consemnate în mod oficial. Evidența participării se realizează de către specialistul responsabil de implicarea copiilor la nivel de raion (Coordonatorul adult CCC), care redactează o notă succintă, în format liber, și include observațiile relevante.

Parcursul acestor etape – înainte, în timpul și după ședință – creează un proces coerent și sigur, care pune în centru copilul și îi oferă experiențe

pozitive de participare. În acest fel, implicarea copiilor nu devine doar un exercițiu formal, ci un proces educativ, protejat și valoros, ce le întărește încrederea în sine și sentimentul că vocea lor contează în comunitate.

PARTICIPAREA ÎN MONITORIZAREA SERVICIILOR SOCIALE

Membrii CCC sunt implicați activ în monitorizarea serviciilor sociale prin vizite periodice în centre și servicii dedicate copiilor. În cadrul acestor vizite, ei observă și evaluează dacă drepturile copiilor și domeniile de bunăstare sunt respectate în mod real. În timpul acestor vizite ei discută cu copiii din serviciu într-o modalitate foarte prietenoasă și încearcă să înțeleagă cum se simt, dacă nu sunt careva îngrijorări. Atmosfera discuțiilor este prietenoasă și adaptată vârstei, pentru ca fiecare copil din serviciu să se simtă liber să spună cum se simte și dacă se confruntă cu anumite dificultăți.

La finalul fiecărei vizite, membrii CCC contribuie la întocmirea rapoartelor de monitorizare, în care formulează observații și recomandări clare pentru îmbunătățirea serviciilor. Raportul final este elaborat de coordonatorul adult și prezentat persoanelor competente, fiind apoi discutat în cadrul ședințelor STAS/ATAS urmărindu-se identificarea soluțiilor practice pentru optimizarea serviciilor.

Participarea la procesul de monitorizare are ca scop asigurarea transparenței, îmbunătățirea calității și adaptarea serviciilor sociale la nevoile reale ale beneficiarilor. Aceasta se realizează printr-o abordare participativă, care include vizite în teren, observații directe, discuții cu părțile implicate și formularea de propuneri concrete de îmbunătățire.

Deoarece monitorizarea și evaluarea serviciilor sociale este un proces complex, implicarea copiilor se desfășoară etapizat, cu o pregătire corespunzătoare și sprijin continuu din partea Coordonatorului adult. (Anexa 15).

PLANIFICAREA ACTIVITĂȚILOR DE MONITORIZARE

Planificarea este primul pas esențial pentru ca vizitele de monitorizare să fie bine organizate și eficiente. Membrii CCC, împreună cu Coordonatorul adult și cu STAS, stabilesc din timp un plan de vizite. În acest plan sunt incluse:

- selecția serviciilor sociale prioritare: de obicei, 1–2 servicii care necesită atenție specială – centre de zi, servicii de tip familial sau centre rezidențiale;
- stabilirea calendarului vizitelor: date, durată și responsabilități pentru fiecare vizită.

Pentru ca procesul să se desfășoare fără dificultăți, STAS desemnează un specialist responsabil care să ofere sprijin Coordonatorului CCC în organizarea vizitelor. Acest specialist are un rol-cheie:

- comunică în prealabil cu serviciul vizat, explicând rolul CCC și obiectivele vizitei;
- se asigură că echipa serviciului înțelege esența vizitei membrilor CCC și ce urmează să fie monitorizat;
- facilitează contactul dintre familiile de plasament și Coordonatorul CCC pentru a garanta participarea copiilor într-un cadru sigur.

De asemenea, specialistul responsabil de serviciu, împreună cu Coordonatorul CCC, pregătesc toate documentele și materialele necesare pentru vizită.

PE SCURT

- Se aleg serviciile prioritare pentru monitorizare.
- Se elaborează un calendar de vizite.
- STAS desemnează un specialist responsabil.
- Se comunică din timp cu serviciile vizate și cu familiile, în cazul Serviciilor APP și CCTF.

PREGĂTIREA COPIILOR PENTRU VIZITA DE MONITORIZARE

Înainte de fiecare vizită, Coordonatorul adult organizează o sesiune de instruire tematică pentru membrii CCC implicați. Această pregătire pune accent pe câteva aspecte esențiale: noțiuni de monitorizare și evaluare, tipologia serviciilor sociale pentru copii, precum și principiile de organizare și funcționare a fiecărui tip de serviciu social.

Pentru a înțelege mai bine realitatea din teren, membrii CCC vizitează serviciile, participă la întâlniri cu specialiștii responsabili de prestarea diferitelor tipuri de servicii sociale. În cadrul acestor întâlniri, ei pot adresa întrebări, pot clarifica rolul lor și pot afla care sunt principalele provocări cu care se confruntă profesioniștii.

De asemenea, membrii CCC sunt implicați direct în elaborarea instrumentelor de monitorizare și evaluare, cum ar fi ghidurile de interviu. Pentru a le utiliza corect, copiii trebuie să beneficieze de ateliere de lucru practice pentru testarea instrumentelor/ghidului de interviu (jocuri de rol și exerciții interactive). Temele abordate în pregătire includ: domeniile de bunăstare ale copilului, metode de observație și ascultare activă, etica discuțiilor confidențiale și modalități respectuoase de formulare a observațiilor.

PE SCURT

- Copiii participă la o instruire tematică înainte de vizită.
- Li se explică tipologia și noțiuni generale privind activitatea serviciului care va fi monitorizat.
- Primesc instrumente de monitorizare adaptate vârstei.
- Exersează prin jocuri de rol situații posibile.
- Li se reamintește importanța confidențialității și respectului.

Pentru a le fi mai ușor să-și îndeplinească rolul de monitorizare, copiii primesc fișe de observație, adaptate vârstei lor, precum și instrucțiuni clare privind comportamentul pe durata vizitelor. Exemple de astfel de instrucțiuni sunt prezentate în tabel.

EXEMPLE DE INSTRUCȚIUNI privind comportamentul membrilor CCC în vizită

- * Tratează fiecare copil cu **demnitate, respect și bunăvoință**.
- * Nu întreba detalii intime sau sensibile dacă nu este relevant și nu ai fost instruit în prealabil.
- * Reamintește-ți că **ești acolo pentru a asculta, nu pentru a ancheta**.
- * Nu divulga nimănui ceea ce ți-a spus un copil, cu excepția Coordonatorului CCC sau responsabilului STAS, dacă este cazul.
- * Nu posta pe rețele sociale informații, fotografii sau impresii din vizită fără acordul scris al adulților responsabili.
- * Zâmbește, folosește un limbaj clar, pozitiv și accesibil.
- * Evită tonul autoritar, glumele nepotrivite.
- * Acceptă că unii copii pot fi timizi, retrași sau pot refuza să vorbească. **Este dreptul lor**.
- * Nu atinge un copil fără permisiune.
- * Nu intra în camere sau spații personale fără a cere voie.
- * Așază-te la nivelul ochilor lor atunci când vorbești.
- * Evită haine provocatoare sau accesorii stridente.
- * Alege o ținută curată, comodă, care să inspire încredere și siguranță.
- * Păstrează contact vizual prietenos, dar nu insistent.
- * Dă din cap aprobator pentru a încuraja copilul.
- * Nu te uita constant la ceas sau la telefon în timp ce copilul vorbește.

- * Evită expresii ca „Ce urât!” sau „Asta e greșit”.
- * Nu face promisiuni („O să rezolvăm!”, „O să scapi de aici”) – tu colectezi opinii, nu faci justiție socială.
- * Dacă un copil nu vrea să vorbească, **nu insista**.
- * Dacă auzi o poveste tristă sau greu de auzit, **nu plânge în fața copilului** și nu reacționează exagerat.
- * Poți spune: „Îți mulțumesc că mi-ai împărtășit asta. Este important ce ai spus.”
- * Notează ideile principale într-un carnetel sau pe o fișă standard (fără a menționa numele real al copiilor). Folosește întrebările ghidate, deja stabilite în CCC, dacă acestea există.
- * Dacă ceva te-a neliniștit în timpul vizitei, discută imediat cu Coordonatorul CCC sau cu reprezentantul STAS însoțitor.
- * Nu încerca să „rezolvi” singur(ă) o situație complexă.

Coordonatorul adult are responsabilitatea de a se asigura că există acordurile scrise ale părinților sau îngrijitorilor legali pentru participarea copiilor din CCC la activitățile de monitorizare. Acest pas este esențial pentru protejarea drepturilor copiilor și pentru respectarea cadrului legal și etic.

La procesul de monitorizare și evaluare a serviciilor sociale pot participa toți membrii CCC, însă implicarea lor nu este obligatorie. Dacă un copil nu se simte pregătit sau confortabil să ia parte la o vizită, el are dreptul de a refuza.

Participarea se bazează pe consimțământ informat, respect și voluntariat, garantând că fiecare membru este implicat în condiții de siguranță și în acord cu nivelul său de pregătire.

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA PROPRIU-ZISĂ A SERVICIILOR

Vizitele de monitorizare au loc într-un mediu prietenos și sigur, cu o durată de aproximativ 2–3 ore, respectând rutina și intimitatea beneficiarilor.

Familiile și copiii plasați în servicii sunt anunțați din timp despre vizita reprezentanților CCC de către specialiștii responsabili, pentru ca toată lumea să înțeleagă scopul procesului.

Copiii sunt informați printr-o fișă adaptată vârstei (*Anexa 16*) și își dau acordul de a participa (*Anexa 17*). Astfel, participarea lor este benevolă și asumată.

La vizitele la domiciliu sau la centre, membrii CCC sunt însoțiți obligatoriu de Coordonatorul adult și/sau specialiștii STAS, pentru a garanta siguranța și buna desfășurare a activității.

În timpul vizitelor, copiii din CCC observă și evaluează dacă drepturile copiilor beneficiari și domeniile lor de bunăstare sunt respectate. Discuțiile cu copiii din serviciu se desfășoară într-o manieră caldă și prietenoasă, astfel încât fiecare copil să se simtă liber să spună ce gândește și cum se simte. Mai jos prezentăm o secvență de mesaj:

Model de mesaj introductiv pentru membrii CCC

(extras din Ghidul de interviu)

Buna ziua, eu mă numesc _____, iar acesta (aceasta) este _____. Noi suntem membrii ai CCC _____. CCC este un grup de copii care promovează drepturile copilului și fac ca vocea tuturor copiilor să fie auzită de către adulți.

Suntem aici pentru a discuta cu tine și a afla mai multe despre situația ta și părerea ta cu referire la serviciul în care ești plasat. Vom discuta cu mai mulți copii ca tine pentru a vedea ce putem schimba pentru a îmbunătăți situația copiilor plasați în serviciul de asistență parentală profesionistă.

Eu voi pune întrebări, iar (NUMELE colegului) va face notițe. El (ea) la fel ar putea pune câteva întrebări.

Ceea ce ne spui nouă este confidențial: noi vom scrie ceea ce ne spui, și vom folosi aceste notițe pentru a scrie mai târziu un raport. Tot ce ne spui este confidențial. Vom nota unele lucruri pentru a scrie un raport mai târziu, dar nu vom spune nimănui că tu ai spus acele lucruri. Numele tău nu va apărea în raport, iar ceea ce ne spui nu va fi transmis altor copii, adulți sau îngrijitori.

Nu există răspunsuri corecte sau greșite, și toate opiniile tale sunt importante pentru noi.

Dacă nu vrei să ne vorbești, sau discuția devine incomodă pentru tine, poți spune să întrerupem discuția.

Dacă ai vreo întrebare, dacă nu ai înțeles ceva, poți întreba.

Putem începe discuția?

Structura unei vizite de monitorizare ar presupune:

- sosirea și prezentarea scopului vizitei (în termeni accesibili);
- tur ghidat al spațiului, dacă este cazul;
- discuții informale și jocuri cu copiii beneficiari, facilitate de membrii CCC;
- observarea interacțiunilor, atmosferei, dotărilor, stării de bine a copiilor; notarea impresiilor și întrebărilor în fișe individuale.

ELEMENTE-CHEIE ALE MONITORIZĂRII

- Respectarea confidențialității și a siguranței emoționale;
- Crearea unui spațiu prietenos, în care copiii se simt ascultați;
- Flexibilitate în aplicarea metodelor;
- Observarea atentă a atmosferei și a detaliilor, nu doar a răspunsurilor;
- Organizarea pauzelor și oferirea spațiului de reflecție pentru membrii CCC, dacă situația este emoțional încărcată.

PROCEDURĂ DE ORGANIZARE A INTERVIULUI DE MONITORIZARE, REALIZAT DE CĂTRE CCC

Scopul procedurii

Stabilește modul în care membrii CCC desfășoară interviurile în timpul monitorizării serviciilor sociale. Interviurile trebuie să respecte drepturile copilului, principiul confidențialității și regulile unei etici participative. Scopul nu este investigarea sau judecarea, ci ascultarea și înțelegerea experiențelor copiilor (*descrierea detaliată a găsiți în Anexa 18*).

Formarea echipelor

Membrii CCC lucrează în perechi:

- **Intervievatorul** – adresează întrebările și facilitează discuția;
- **Observatorul** – notează răspunsurile și comportamentele relevante.

Cu acordul copilului, rolurile pot fi schimbate pe parcursul activității. La începutul interviului, echipa CCC se prezintă folosind un mesaj standard prietenos, pentru a explica cine sunt și de ce se află acolo.

- Dacă un copil nu acceptă să se facă notițe, observatorul ascultă cu atenție și completează observațiile imediat după interviu, într-un loc retras.
- Nu se realizează interviuri cu copii din aceeași comunitate cu membrii CCC, pentru a evita influențe sau prejudecăți.

Desfășurarea interviului

Interviul cu copiii trebuie să se desfășoare într-o atmosferă caldă, prietenoasă și respectuoasă, care să transmită încredere și siguranță. Membrii CCC au rolul de a crea un cadru în care copilul să se simtă valorizat și ascultat, evitând orice formă de presiune sau judecată.

Întrebările adresate sunt formulate într-un mod clar, simplu și neutru, fără ton evaluativ. Scopul nu este de a testa copilul, dar de a-l ajuta să-și exprime trăirile și opiniile în legătură cu serviciul social în care se află. De aceea, copilul este încurajat să vorbească liber, iar dacă nu dorește să răspundă la o întrebare, are mereu dreptul să spună „pas”, fără a fi nevoit să ofere explicații.

REGULI DE BAZĂ PENTRU INTERVIU

- **Atmosfera:** caldă, prietenoasă, respectuoasă.
- **Întrebările:** clare, simple, neutre.
- **Copiii:** liberi să răspundă sau să spună „pas” (să nu răspundă).
- **Adulții:** nu participă la interviu.
- **Locul:** spațiu sigur și liniștit, stabilit împreună cu serviciul.

Foarte important este ca adulții (îngrijitori, asistenți sociali, membri ai familiei) să nu fie prezenți la interviu, pentru a nu influența răspunsurile copilului și pentru a asigura confidențialitatea. Interviu se desfășoară într-un spațiu sigur și liniștit, stabilit împreună cu personalul serviciului. Acesta poate fi camera copilului sau un alt loc unde copilul se simte confortabil să discute.

În cazul familiilor cu mai mulți copii, organizarea interviurilor se face astfel încât fiecare voce să fie auzită și respectată:

- pot fi realizate interviuri individuale, organizate pe rând,
- pot fi desfășurate interviuri paralele, cu ajutorul mai multor perechi CCC,
- pot fi organizate discuții de grup, dar numai dacă toți copiii își exprimă acordul în mod liber.

Pentru ghidarea conversației, interviul se bazează pe o fișă-grilă standardizată, însă aceasta este folosită cu flexibilitate – nu este obligatoriu ca toate întrebările să fie parcurse. Important este ca dialogul să fie natural, adaptat copilului și nevoilor sale.

ESENȚIAL DE REȚINUT

- De a respecta confidențialitatea și dreptul copilului la opinie.
- De a crea un cadru sigur, prietenos și adaptat copilului.
- De a fi flexibil și empatic, nu rigid și formal.
- De a asculta activ, fără a judeca sau a forța răspunsuri.

Respectarea spațiului copilului

În timpul interviului, copiii trebuie să simtă că sunt tratați cu demnitate și că spațiul lor personal este respectat. Dacă un copil nu dorește să răspundă la o întrebare, el are dreptul să spună „pas”, fără a fi presat. Pentru copiii mai mici, discuția poate fi facilitată prin joc sau desen.

Este recomandat să se evite orice contact fizic, precum atingerile sau îmbrățișările, chiar și atunci când intenția este una pozitivă. Dacă, în orice

moment, copilul nu se simte confortabil, interviul trebuie întrerupt imediat. Membrii CCC au, de asemenea, responsabilitatea de a opri discuția dacă aceasta nu se desfășoară în condiții potrivite. Interviuul poate fi reluat ulterior doar cu acordul copilului.

Copiii observatori nu evaluează adulții, ci reflectă modul în care se simt ceilalți copii în cadrul serviciului vizitat. Coordonatorul adult CCC este prezent permanent în apropiere pentru a garanta siguranța și sprijinul emoțional. Membrii CCC pot beneficia de pauze și timp de reflecție atunci când interviurile sunt încărcate emoțional.

IMPORTANT

- Nu se face contact fizic (atingeri, îmbrățișări).
- Interviuul se întrerupe imediat dacă copilul nu se simte confortabil.
- Poate fi reluat doar cu acordul copilului.
- Coordonatorul adult este mereu prezent în apropiere pentru siguranță și suport.

Ședința de feedback și întocmirea raportului de monitorizare

Procesul de monitorizare nu se încheie odată cu vizita în serviciile sociale. Pasul final, dar la fel de important, este ședința de feedback și întocmirea raportului, unde experiențele și observațiile copiilor sunt transformate într-un document clar, util și luat în considerare de către adulți.

Pentru aceasta, se organizează o ședință cu membrii CCC, unde, împreună cu Coordonatorul adult, informațiile obținute prin diferite instrumente de colectare sunt sistematizate și analizate. Copiii discută deschis toate aspectele observate pe parcursul vizitelor și își exprimă reflecțiile/opiniile cu privire la situația beneficiarilor din servicii.

Pe parcurs, ei sunt încurajați să adune informații complete și să privească situațiile dintr-o perspectivă echilibrată. Acest lucru presupune să observe atât schimbările pozitive și progresele realizate, cât și dificultățile sau problemele întâlnite, pentru ca raportul final să ofere o imagine corectă și obiectivă.

Redactarea și prezentarea raportului de monitorizare

După fiecare vizită, membrii CCC se reunesc într-o ședință – fie fizic, fie online – pentru a reflecta împreună asupra celor observate. La această etapă, fiecare copil își împărtășește impresiile, iar Coordonatorul colectează fișele completate.

Pe baza acestor reflecții, coordonatorul adult al CCC elaborează un raport narativ de monitorizare, care are o structură clară și ușor de urmărit. Raportul include:

- Obiectivele vizitei;
- Aspectele pozitive observate;
- Îngrijorări exprimate de copii;
- Recomandări clare, formulate într-un limbaj constructiv;
- Anexe (desene, citate, fotografii – dacă e cazul și cu acordul necesar).

Un element esențial este ca raportul să reflecte fidel vocea copiilor, respectând modul lor autentic de exprimare. Nu este un document tehnic sec, ci o oglindă a experiențelor și opiniilor lor.

Raportul final este semnat de Coordonatorul CCC și transmis către STAS, echipa serviciului monitorizat, ATAS (dacă este relevant), precum și altor specialiști/ instituții vizate. În acest fel, observațiile copiilor devin o bază reală pentru luarea de decizii și pentru îmbunătățirea serviciilor sociale.

Protejarea identității copiilor este obligatorie. Se folosesc pseudonime, se evită detaliile identificabile și imaginile recognoscibile. Doar cu acord scris explicit se pot include materiale vizuale cu chipul copilului.

PROTEJAREA IDENTITĂȚII COPIILOR ÎN RAPORTUL DE MONITORIZARE

La elaborarea Raportului de monitorizare:

- **Se vor utiliza pseudonime (nume schimbate)** pentru toți copiii citați, pentru a le proteja identitatea.
- **Citatele directe** ale copiilor vor fi atribuite folosind un prenume fictiv (ex. *“Ana, 14 ani”*), fără alte detalii identificabile.
- **Fotografiile incluse în raport** vor conține doar: imagini ale produselor realizate de copii (desene, postere etc.); imagini de ansamblu, fără fețe recognoscibile sau, dacă apar copii, **doar cu fața acoperită** (prin mască, întoarcere din profil, blurare digitală etc.).
- Este interzisă includerea de materiale vizuale care pot conduce la identificarea directă a copilului, fără acord scris explicit din partea părintelui/reprezentantului legal și a copilului.

Prezentarea Raportului de monitorizare

După redactarea raportului, urmează un pas esențial: prezentarea acestuia în fața adulților responsabili. Acest moment nu este doar o simplă formalitate, dar și o oportunitate prin care vocea copiilor devine vizibilă și recunoscută.

Stabilirea ședinței de prezentare

Ședința este planificată de Coordonatorul CCC, în colaborare cu STAS, astfel încât să asigure prezența atât a copiilor, cât și a specialiștilor, factorilor de decizie sau reprezentanților autorităților locale. Data, ora și locația sunt stabilite de comun acord, iar copiii sunt informați din timp și sprijiniți să se pregătească. Pregătirea poate include repetiții, realizarea unor postere sau prezentări digitale, dar și sprijin în structurarea planului de vorbire.

Desfășurarea ședinței

Întâlnirea este deschisă de Coordonatorul CCC, care explică scopul și contextul activității. Ulterior, copiii preiau rolul central și prezintă raportul folosind propriul limbaj – simplu, clar și autentic. Pentru a face prezentarea mai atractivă și expresivă, se pot utiliza citate (*cu nume schimbate*), imagini, postere, clipuri video sau alte metode creative. Esențial este ca mesajul să reflecte experiențele copiilor, într-un cadru sigur și respectuos.

DE REȚINUT

- Copiii prezintă în ritmul și stilul lor – ei nu sunt specialiști.
- Nicio opinie nu este „prea mică” pentru a fi luată în serios.
- Participarea este voluntară – copilul poate alege să nu vorbească.
- Adulții sunt parteneri, nu evaluatori.
- Fiecare raport reflectă vocea colectivă a CCC.

Comportamentul așteptat al adulților participanți

Prezența adulților la ședință presupune respect și deschidere. Aceștia ascultă activ, fără a întrerupe sau a aduce comentarii critice. Observațiile și întrebările sunt notate și prezentate abia în partea de discuții, pentru a nu perturba intervențiile copiilor. La final, adulții mulțumesc copiilor pentru contribuție și formulează un feedback clar și respectuos, într-un limbaj accesibil.

Adulții:

- **Ascultă activ și cu respect** întreaga prezentare fără a întrerupe.
- Evită comentariile critice, justificate defensiv sau autoritare în timpul intervenției copiilor.
- Notează întrebările sau clarificările pentru partea de discuții.
- Mulțumesc copiilor pentru contribuție și oferă un **feedback clar și respectuos**, în limbaj accesibil.

Dialog și urmărirea recomandărilor

După prezentarea raportului, se deschide un scurt moment de dialog, în care adulții pot cere clarificări sau aprecia ideile expuse. Raportul și recomandările formulate sunt transmise ulterior și în format scris. STAS are obligația de a răspunde în termen de 15 zile lucrătoare (sau alt termen stabilit de comun acord), indicând modul în care recomandările copiilor vor fi luate în considerare.

Reflecție și învățare

Procesul nu se încheie odată cu înmânarea raportului. După întâlnire, membrii CCC organizează o scurtă sesiune de reflecție internă, unde analizează ce a mers bine, ce poate fi îmbunătățit și cum s-au simțit pe parcursul prezentării. Astfel, fiecare experiență devine o oportunitate de învățare și de consolidare a abilităților copiilor.

ROLUL STRUCTURILOR TERITORIALE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

STAS are un rol central în funcționarea și dezvoltarea CCC. Responsabilitatea sa nu se limitează doar la sprijin logistic, ci include crearea unui cadru sigur, prietenos și incluziv, în care copiii se simt respectați și încurajați să participe.

Suport logistic și resurse

Pentru ca activitățile CCC să se desfășoare în condiții optime, STAS asigură toate resursele necesare. Acestea includ:

- Spații adecvate pentru desfășurarea ședințelor CCC și activităților conexe (săli de întâlnire, săli multifuncționale);
- Transport pentru membrii CCC la întâlniri, ateliere, vizite de monitorizare sau campanii;
- Materiale educaționale și de lucru (papetărie, echipamente IT, rechizite);

În cadrul activităților mai lungi sau care implică deplasări, STAS are grijă ca membrii CCC să beneficieze de gustări sau mese. Totodată, este garantată accesibilitatea pentru copiii cu dizabilități, astfel încât nimeni să nu fie exclus.

Crearea unui mediu sigur și incluziv

Pe lângă partea logistică, STAS are misiunea de a asigura un mediu în care copiii se simt protejați și respectați. Aceasta înseamnă că toți copiii trebuie să fie:

- ascultați fără judecată;
- protejați și respectați indiferent de vârstă, etnie, statut social sau dizabilitate;
- încurajați să participe fără frică de a greși;
- susținuți emoțional de către adulți responsabili în orice activitate.

Pentru a garanta aceste condiții, STAS desemnează un coordonator adult pregătit să lucreze cu copiii, aplică reguli clare de protecție și confidențialitate în timpul tuturor activităților și dezvoltă canale de comunicare prietenoase (mesaje audio, clipuri video, pictograme sau platforme online accesibile).

Monitorizarea și sprijinirea funcționării CCC

Un alt aspect ce ține de responsabilitatea STAS, în colaborare cu Coordonatorul CCC, este monitorizarea și sprijinirea funcționării eficiente a CCC. Aceasta presupune:

- Asigurarea supravegherii adecvate a activităților CCC de către persoane adulte formate în lucrul cu copiii, care pot garanta un mediu sigur, incluziv și participativ;
- Organizarea de întâlniri periodice de revizuire a planurilor de activitate și a rezultatelor CCC, în vederea ajustării acestora în funcție de nevoile și prioritățile identificate;
- Facilitarea accesului CCC la informații relevante și transparente despre serviciile sociale, politicile locale și alte inițiative care afectează viața copiilor.

Totodată, STAS încurajează evaluarea participativă, prin care copiii oferă feedback direct asupra activităților desfășurate.

Promovarea participării copiilor în comunitate

O altă dimensiune de responsabilitate pentru STAS, ține de promovarea drepturilor și implicării copiilor în comunitate. STAS susține participarea CCC în evenimente publice, campanii, forumuri locale. Publică periodic materiale de promovare a participării copilului. Încurajează autoritățile locale și alte instituții să colaboreze cu CCC. Încurajează copiii să devină ambascadori ai drepturilor copilului în comunitate.

EXEMPLE DE IMPLICARE CONCRETĂ

- Implicarea CCC în organizarea **Zilei Internaționale a Copilului** la nivel local;
- Participarea CCC la **revizuirea planurilor locale privind dezvoltarea serviciilor sociale**;
- Invitarea membrilor CCC la **sesiuni de lucru cu consiliile locale sau echipele multidisciplinare**.

Integrarea recomandărilor CCC în procesul decizional

Un aspect esențial al rolului STAS este acela de a valorifica în mod real recomandările formulate de copii. Acestea nu trebuie privite ca simple sugestii, ci ca puncte de vedere fundamentale care reflectă experiența directă a beneficiarilor serviciilor sociale. În acest sens, STAS are responsabilitatea de a analiza cu seriozitate propunerile CCC, fie că apar în rapoartele de monitorizare, în cadrul consultărilor sau în ateliere de lucru.

Procesul de integrare presupune oferirea unui răspuns formal și prietenos, transmis într-un termen rezonabil, astfel încât copiii să știe că vocea lor este luată în considerare. Mai mult, opiniile și recomandările CCC trebuie incluse în planurile de dezvoltare a serviciilor sociale, în rapoartele anuale ale instituțiilor, în notele de poziție sau în documentele strategice care conturează direcțiile de protecție a copilului.

Transparență și comunicare publică

Pentru a întări încrederea și a oferi vizibilitate copiilor, STAS publică pe pagina sa oficială informații periodice despre activitatea CCC. Poate introduce o rubrică dedicată, „Vocea copiilor”, în rapoartele și comunicările instituționale. Totuși, prezența copiilor în spațiul public se face doar cu consimțământul lor informat și al părinților, respectând dreptul la intimitate și demnitate.

EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ

- Crearea unui mecanism standardizat de răspuns la recomandările CCC (*ex: format de 1 pagină, redactat în limbaj simplu, discutat apoi direct cu copiii – vezi Anexa 20*);
- Înregistrarea măsurilor luate ca rezultat al recomandărilor CCC, într-o secțiune specială a rapoartelor publice STAS.

Implicarea activă a STAS în sprijinirea și consolidarea rolului CCC reprezintă fundamentul unei participări reale a copiilor în comunitate. Nu este vorba doar despre resurse sau logistică, ci mai ales despre recunoașterea copiilor ca parteneri egali, ale căror opinii și recomandări pot contribui la îmbunătățirea serviciilor sociale. Prin transparență, respect și responsabilitate, STAS poate transforma vocea copiilor într-o forță constructivă, capabilă să influențeze decizii și să aducă schimbări pozitive în viața comunității.

6 PROTECȚIA ȘI SIGURANȚA COPIILOR ÎN PROCESUL PARTICIPATIV

Participarea copiilor în procesele decizionale trebuie să se desfășoare într-un mediu sigur, protejat și prietenos. Este esențial ca fiecare copil să se simtă respectat, ascultat și încurajat să își exprime opinia fără teamă. Participarea trebuie să fie voluntară, informată și adaptată vârstei și nivelului de înțelegere al copilului.

Este interzisă orice formă de abuz, exploatare, intimidare sau discriminare. Toți adulții implicați în activitățile participative au responsabilitatea de a asigura confidențialitatea datelor personale și de a interveni prompt în cazul apariției unor riscuri care ar putea afecta bunăstarea fizică sau emoțională a copiilor.

Un proces participativ sigur nu înseamnă doar respectarea formală a drepturilor copilului, ci și construirea unui spațiu real de încredere și susținere. În cadrul CCC, acest lucru se asigură prin proceduri clare de supraveghere, însoțire, predare și comunicare constantă cu familia. Toate activitățile se desfășoară cu respectarea demnității copilului și a interesului său superior.

Rolul STAS și al coordonatorului CCC

Responsabilitățile principale pentru siguranța copiilor, ce revin STAS și Coordonatorului CCC, sunt esențiale pentru ca orice activitate participativă să se desfășoare într-un mediu sigur și de încredere. În primul rând, este necesară supravegherea constantă de către adulți instruiți în protecția copilului, care pot preveni situațiile de risc și interveni prompt atunci când este nevoie. La fel de importantă este obținerea acordului scris al părinților/reprezentantului legal pentru orice deplasare, asigurându-se că familia cunoaște și aprobă implicarea copilului în activități.

Un alt element de siguranță îl constituie preluarea și predarea copiilor numai de către adulți desemnați, ceea ce previne orice situație de confuzie sau pericol și garantează o evidență clară a responsabilității. Totodată, însoțirea copiilor în vizite de monitorizare trebuie realizată respectând regula de bază: minimum doi copii și un adult, pentru a întări sprijinul reciproc și a menține siguranța emoțională și fizică.

De asemenea, protejarea datelor personale și a stării emoționale a fiecărui copil reprezintă o condiție obligatorie, astfel încât confidențialitatea și demnitatea lor să fie respectate în orice împrejurare. În final, o comunicare permanentă cu familia pe durata deplasărilor asigură liniștea părinților și menține încrederea în proces, confirmând că fiecare copil se află în siguranță pe toată durata activității.

Responsabilități de siguranță

STAS și coordonatorul CCC au obligația să asigure:

- supravegherea constantă de către adulți instruiți în protecția copilului;
- obținerea acordului scris al părinților/reprezentanților legali pentru orice deplasare;
- preluarea și predarea copiilor numai de către adulți desemnați;
- însoțirea copiilor în vizite de monitorizare (minimum doi copii și un adult);
- protejarea datelor personale și a stării emoționale a fiecărui copil;
- comunicarea permanentă cu familia pe durata deplasărilor.

Organizarea deplasărilor și vizitelor

Participarea copilului la orice deplasare este permisă numai după primirea acordului scris din partea părintelui/reprezentantului legal.

În procesul organizării vizitelor de monitorizare membrii CCC se deplasează cel puțin câte doi împreună, însoțiți de un adult desemnat (ordonator, specialist STAS, voluntar instruit). Această regulă „minim doi copii” are scopul de a încuraja sprijinul reciproc și de a oferi siguranță psihologică în interacțiunea cu alți copii sau adulți în timpul vizitelor.

Adultul are rolul de a facilita introducerea și contextul vizitei; se asigură că interacțiunea este respectuoasă și în limitele confortului tuturor celor implicați; rămâne discret, dar atent, pe tot parcursul interacțiunii.

La începutul activității/deplasării, copilul este adus de părintele/reprezentantul legal sau de o altă persoană adultă autorizată prin declarație scrisă. Organizatorii păstrează o listă cu semnăturile de predare/preluare și datele de contact.

După finalizarea activităților, fiecare copil este predat personal părintelui, tutorelui sau unui îngrijitor desemnat, conform acordului parental semnat anterior.

În situațiile în care este utilizat transportul organizat sau mijloace de transport public, coordonatorul CCC are obligația de a informa telefonic părintele/îngrijitorul în momentul în care copilul (sau grupul) se urcă în mijlocul de transport și se pornește spre domiciliu.

La sosirea copilului în localitatea de reședință, Coordonatorul CCC confirmă personal, prin apel telefonic, preluarea copilului de către părintele/îngrijitorul desemnat, asigurând astfel finalizarea în siguranță a activității.

Gestionarea situațiilor excepționale

În caz de îmbolnăvire sau accident în procesul de participare a copilului la lucrările CCC se anunță imediat părintele/îngrijitorul desemnat și serviciile de urgență, completându-se o fișă de incident.

În cazul în care un copil se simte inconfortabil activitatea este întreruptă pentru copil, se creează un spațiu de liniște, și se anunță familia.

În caz de întârziere/reținere coordonatorul informează părintele/îngrijitorul desemnat și asigură supravegherea până la sosirea acestuia.

NOTĂ

- Adultul însoțitor deține lista completă cu telefoane ale părinților și o trusă de prim-ajutor;
- Activitățile sunt anunțate din timp și documentate (agendă, participanți, obiective);
- Niciun copil nu este lăsat singur într-un spațiu necunoscut sau cu un adult necunoscut;
- Coordonatorul adult evaluează starea copilului pe parcurs și după activitate;
- Toți însoțitorii adulți participă la instruiți în protecția copilului și semnează Codul de Etică și Confidențialitate / Politica de protecție a copilului (*vezi anexa 21*).

7 DURABILITATEA CCC

Durabilitatea Consiliului Consultativ al Copiilor (CCC) se bazează pe un mecanism clar și funcțional, capabil să asigure un flux constant de membri printr-un proces echilibrat de intrări și ieșiri. Pentru ca activitatea Consiliului să rămână vie și reprezentativă, este esențial ca recrutarea să fie periodică, transparentă și incluzivă, astfel încât CCC să reflecte diversitatea de voci din comunitate.

Totodată, durabilitatea nu se reduce doar la recrutarea periodică, ci presupune un proces complet de integrare, mentorat și celebrare a experienței fiecărui copil. Noii membri au nevoie de sesiuni introductive și ghiduri clare, iar cei cu experiență joacă rolul de mentori, sprijinind adaptarea celor nou-veniți. Membrii care părăsesc grupul sunt apreciați și celebrați, pentru ca experiența lor să rămână o resursă pentru noile generații.

Recrutarea noilor membri

Procesul de recrutare are loc anual, de regulă în perioada septembrie–octombrie, și este anunțat oficial de către STAS. Anunțul conține scopul și rolul CCC, criteriile de eligibilitate (vârstă, motivație, reprezentativitate), metodele de aplicare (eseu, desen, video) și termenul de depunere.

În cadrul noilor recrutări se urmărește să se respecte includerea copiilor din medii diferite (urban/rural, cu dizabilități, minorități etnice, copii din servicii etc.); distribuție echilibrată pe vârste și gen; procesul este clar, documentat și deschis.

Integrarea și pregătirea noilor membri

O etapă esențială în acest proces o reprezintă pregătirea adecvată a noilor membri. Pentru a facilita adaptarea, noii membri beneficiază de sesiuni introductive organizate în primele două săptămâni de la selecție. Acestea includ prezentarea misiunii și modului de lucru al CCC, drepturile copilului și principiile participării, exerciții practice de exprimare și colaborare, dar și exemple concrete din activitățile anterioare (postere, rapoarte, video).

Fiecare copil primește un **ghid simplificat**, cu: *regulile de lucru; calendarul activităților; datele de contact utile; acceptul în grupul de lucru unde sunt și electronic aceste materiale; spațiu pentru notițe personale și reflecții.*

Mentorat și coeziune între generații

Pentru a asigura continuitatea și coeziunea grupului, este util să existe o formă de mentorat între generații, prin care copiii cu experiență să sprijine integrarea celor noi, împărțând din experiențele lor și facilitând adaptarea acestora la activitățile consiliului.

Arhiva CCC

E importantă păstrarea unei arhive a activităților desfășurate – rapoarte, fișe de întâlnire, recomandări, materiale vizuale – care să permită noilor membri o înțelegere mai bună a parcursului și obiectivelor CCC. Coordonatorul CCC creează și întreține o **arhivă fizică și/sau digitală** cu: *proces-verbale ale întâlnirilor (opțional); rapoarte de activitate și monitorizare; fotografii, materiale video și afișe create de copii; recomandări formulate și răspunsuri primite.* Arhiva este disponibilă în sala CCC sau pe un spațiu cloud (Drive, SharePoint etc.). Copiii pot consulta arhiva oricând, cu sprijinul Coordonatorului adult.

Ieșirea onorantă

Durabilitatea CCC presupune și celebrarea experienței fiecărui copil. Tranziția și încheierea calității de membru se poate încheia printr-o ieșire onorată. Membrii care părăsesc CCC (ex: împlinesc vârsta limită, se mută în altă localitate etc.) sunt celebrați în cadrul unei ședințe speciale („Diplomă de Mulțumire”) și pot deveni „ambasadori CCC” în comunitate sau pot sprijini ca voluntari noi

generații. Membrul care iese poate transmite simbolic „estafeta” unui nou membru (ex: jurnal, ecuson, afiș de bun venit).

Rolul STAS și al coordonatorului

STAS și Coordonatorul CCC au un rol esențial în susținerea durabilității Consiliului, prin faptul că:

- Planifică din timp campania anuală de recrutare;
- Aloacă resurse logistice și financiare pentru sesiuni de inițiere și mentorat;
- Asigură continuitatea coordonării CCC, inclusiv în cazul schimbării personalului;
- Monitorizează funcționarea grupului și intervine pentru sprijin dacă apar dezechilibre (ex: lipsă diversitate, conflict, inactivitate);
- Promovează rolul CCC în comunitate pentru a atrage noi generații de copii interesați.

Un element crucial este asigurarea resurselor financiare și logistice necesare. STAS trebuie să prevadă anual un buget pentru:

- spații adecvate pentru întâlniri și activități;
- materiale educaționale și de lucru;
- transport și mese pentru copii;
- campanii de promovare și sesiuni de instruire.

Prin includerea acestor resurse în planificarea instituțională, durabilitatea CCC nu mai depinde exclusiv de proiecte externe, ci devine o parte integrantă a sistemului local de protecție și participare a copiilor.

ANEXE

Anexa 1

MODEL DE ANUNȚ

- **Vrei să fii vocea copiilor din raionul tău?**
- **Alătură-te Consiliului Consultativ al Copiilor (CCC)!**

Bună! Dacă ai între **12 și 18 ani**, ești curios, îți pasă de ceilalți copii și vrei să te implici în schimbarea lucrurilor din comunitatea ta – atunci **te căutăm pe tine!**

Consiliul Consultativ al Copiilor este o formă de asociere a copiilor și tinerilor, care le permite să-și exprime părerile și să realizeze propriile proiecte ce corespund necesităților și intereselor specifice comunității lor. Aceste structuri vor activa în calitate de parteneri ai STAS pentru dezvoltarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și programelor locale cu privire la copii și tineret.

Ce vei putea face în CCC?

- Vei spune ce nevoi și idei au copiii din localitatea ta
- Vei ajuta la îmbunătățirea serviciilor pentru copii
- Vei participa la activități, ateliere și evenimente
- Vei lucra în echipă cu alți copii minunați ca tine
- Vei avea ocazia să înveți lucruri noi și să te distrezi

Ce trebuie să faci?

Trimite un **dosar de participare** până la data de **[data limită]**, care să conțină:

- **Un scurt CV** (nu te speria, e doar o pagină despre tine – te ajutăm dacă ai nevoie!)
- **O scrisoare** în care ne spui de ce vrei să faci parte din CCC (scrisă cum simți tu!)

- **Acordul semnat de părintele sau tutorele tău**
(îl găsești în formular)
- Trimite dosarul tău la adresa: **[adresă email/fizică]**

Dacă ai întrebări, ne poți suna sau scrie la: **[număr de telefon / persoană de contact]**

Ce e important să știi?

Orice copil poate participa, indiferent de școală, etnie, religie, mediu de trai sau abilități, cu sau fără experiență de îngrijire în internat/centru de plasament, în alte forme de îngrijire (asistență parentală profesionistă, case de copii de tip familie, tutelă), cu părinți plecați la muncă peste hotare.

Totul este voluntar – tu alegi cât te implici și poți renunța oricând.

Nu trebuie să fii cel mai bun la școală – ne interesează dorința ta de implicare și ideile tale!

Termen limită: [introdu data exactă]

Nu aștepta! Spune-ți părerea, implică-te, fii parte din echipa copiilor care fac diferența!

Asta este șansa ta să fii auzit!

MODEL DE ANUNȚ (mai oficial)

STAS (denumirea raionului) _____
în parteneriat cu **Ministerul Muncii și Protecției Sociale** anunță concurs
pentru selectarea membrilor Consiliilor Consultative ale Copiilor.

Consiliul Consultativ al Copiilor este o formă de asociere a copiilor și tinerilor, care le permite să-și exprime părerile și să realizeze propriile proiecte ce corespund necesităților și intereselor specifice comunității lor. Aceste structuri vor activa în calitate de parteneri ai STAS pentru dezvoltarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și programelor locale cu privire la copii și tineret.

Cine poate deveni membru al Consiliului Consultativ al Copiilor?

- Orice fată sau băiat;
- Cu vârsta cuprinsă între 12 și 17 ani;
- Indiferent de naționalitate, limbă vorbită, religie sau dizabilitate;
- Din sat sau din oraș;
- Cu sau fără experiență de îngrijire în internat, în alte forme de îngrijire (asistență parentală profesionistă, case de copii de tip familie, tutelă), cu părinți plecați la muncă peste hotare;
- Cu experiență de participare în diverse proiecte în școală sau comunitate;
- Care vrea să contribuie la respectarea drepturilor copilului în comunitatea sa.

Cum poți deveni membru al Consiliului Consultativ al Copiilor?

Participă la un concurs bazat pe examinarea dosarelor doritorilor.

Depune un dosar, care cuprinde următoarele:

Curriculum vitae (autobiografia), care să conțină obligatoriu adresa, telefonul de contact și descrierea experienței de participare. (max. 1 pagină)

Acordul în scris, în formă liberă, al părinților, îngrijitorilor.

Scrisoare de motivație, în care să explici de ce dorești să devii membru al Consiliului Consultativ al Copiilor.

Dosarul trebuie depus până la data de _____,
pe adresa: or. _____ relații la telefon _____

Dosarele incomplete nu vor fi examinate. Toți participanții vor fi anunțați prin telefon despre rezultatele concursului, până la data de _____

Fiind membru al Consiliului Consultativ al Copiilor:

- vei comunica cu semenii de ai tăi din diferite raioane ale republicii,
- vei participa la tabere de odihnă organizate în timpul vacanțelor,
- vei participa la diverse traininguri, conferințe și alte evenimente.

Pentru informații suplimentare despre concurs, contactează-ne la numărul de telefon: _____

ACORDUL PĂRINTELUI/ÎNGRIJITORULUI
(pentru participarea copilului în CCC)

Dragi părinți/îngrijitori,

Acest formular ne ajută să avem acordul dumneavoastră pentru ca fiul/fiica/copilul dumneavoastră să participe, în mod activ și voluntar, la activitățile Consiliului Consultativ al Copiilor (CCC) din cadrul STAS.

Vă rugăm să completați cu atenție:

Eu/Noi, subsemnatul(a)/subsemnații:

Nume și prenume: _____

Adresa: _____

Număr de telefon (cu prefix): _____

prin prezenta îmi/ne dau acordul ca:

Numele complet al copilului: _____

Vârsta copilului: _____ ani

să participe la activitățile desfășurate în cadrul **Consiliului Consultativ al Copiilor (CCC)**.

- Sunt/Suntem de acord cu implicarea copilului meu în întâlniri, ateliere, activități de consultare, dar și în alte inițiative care promovează participarea copiilor în luarea deciziilor.
- Confirm/Confirmăm că am citit și înțeles prevederile Regulamentului CCC.
- Declar/Declarăm că am autoritatea legală de a oferi acest consimțământ.

Data completării: ____ / ____ / 20____

Semnătura părintelui/îngrijitorului: _____

(opțional, dacă sunt doi părinți): _____

MODELE DE ANUNȚ PENTRU SCRISOAREA DE ÎNȚEȚIE

Model de scrisoare de intenție 1

Pentru participarea în Consiliul Consultativ al Copiilor (CCC)

[Data]

Numele și prenumele: _____

Vârsta: _____ ani

Localitatea: _____

Mă numesc _____ și sunt elev(ă) în clasa a _____ la [numele școlii]. Aș dori să fac parte din Consiliul Consultativ al Copiilor pentru că îmi pasă de ceea ce se întâmplă cu copiii din comunitatea mea și cred că vocea noastră merită ascultată.

Îmi place să [scrie aici ceva personal – de exemplu: să ajut colegii, să vorbesc în fața oamenilor, să ascult părerile altora, să organizez activități, etc.]. Până acum am participat la [ex: activități extrașcolare, voluntariat, proiecte la școală, etc.], iar asta m-a învățat să fiu responsabil(ă) și să colaborez cu ceilalți.

Dacă voi fi ales(ă), îmi doresc:

- să învăț mai multe despre drepturile copilului,
- să contribui cu idei pentru ca vocea copiilor să fie auzită,
- să ajut la organizarea unor activități care să aducă bucurie și schimbare în comunitate.

Voi participa cu plăcere la ședințe și mă voi implica activ în tot ce înseamnă acest consiliu. Cred că pot aduce energie, idei bune și o dorință sinceră de a face bine.

Vă mulțumesc că ați citit scrisoarea mea și sper să ne întâlnim în curând!
Cu prietenie,

[Numele copilului]

Model de Scrisoare de intenție 2

Numele meu este: _____

Am: _____ ani

Locuiesc în: _____

Merg la școala: _____

Bună ziua!

Vreau să fac parte din **Consiliul Consultativ al Copiilor (CCC)**.

Pentru că îmi pasă de ceilalți copii.

Vreau să ajut.

Vreau să spun ce cred.

Vreau să fiu ascultat(ă).

Îmi place să:

☐ ascult alți copii

☐ spun idei

☐ desenez

☐ scriu

☐ vorbesc în grup

☐ ajut

(Copilul poate bifa ce i se potrivește sau poate adăuga altceva)

Ce pot face în Consiliu:

- Vin la ședințe
- Spun ce cred
- Ajut la activități
- Ascult alți copii
- Vorbesc cu adulții

Vreau să învăț mai mult și să mă bucur că sunt parte din echipă!

Numele copilului _____

Data: _____

MODEL DE FIȘĂ DE OBSERVAȚIE - SELECTARE CCC ÎN CAZUL ORGANIZĂRII FOCUS-GRUPURILOR

Nume candidat: _____

Vârstă: _____

Localitate: _____

Data observației: _____

Evaluator (nume): _____

Locul activității / tipul activității: _____

Nr.	Criteriu evaluat	Punctaj (1-5)	Observații
1	Participarea activă în discuție (se implică fără a domina)		
2	Capacitatea de a-și exprima ideile clar și coerent		
3	Ascultarea și respectarea părerilor altora (fără a întrerupe sau judeca)		
4	Atitudinea față de cooperare (lucru în echipă, sprijin colegi)		
5	Respectarea regulilor stabilite în cadrul activității		

**MODEL DE GHID DE INTERVIU SEMISTRUCTURAT
PENTRU DISCUȚIE ÎN CADRUL FOCUS-GRUPULUI
REALIZAT CU COPIII, CANDIDAȚI PENTRU CCC**

Tema: Participarea copiilor în viața socială

Data completării chestionarului

BLOCUL A. Date socio-demografice

Sexul:

☐ Băiat

☐ Fată

Vârsta _____ **clasa** _____

Localitatea _____

BLOCUL B. Conceptul de drept al copilului

- Ce înțelegi prin drepturile copilului? Unde ai auzit sau ai citit despre drepturi? Ce părere ai despre drepturi? Dar despre responsabilități? Care sunt mai importante?
- Care drepturi le cunoști? Cum crezi, toți copiii au aceleași drepturi? Dar responsabilități?
- Care sunt organizațiile care reprezintă interesele copiilor în Moldova? De unde ai aflat despre ele? Ai participat la acestea?
- Ai fost vreo dată solicitat să-ți exprimi opiniile tale? Cum te-ai simțit în acest moment? Descrie.

BLOCUL C. Respectarea dreptului copilului la participare

- Au toți copiii posibilitatea de a învăța să-și exprime propriile gânduri, sentimente, opinii? Cum? De ce crezi așa? Cine îi încurajează în aceasta și cine îi împiedică?
- În ce măsură orele la obiecte și cele de dirigenție din școală sunt o posibilitate de exprimare a opiniei copiilor?
- Care sunt posibilitățile de exprimare a opiniilor? Întotdeauna aceasta este în interesul copilului?

- Cum crezi, familia ta reprezintă un cadru de exprimare liberă a opiniei tale? Care sunt însărcinările și libertățile de care te bucuri în familie? Dar la prietenii tăi care este situația?
- În care cazuri sunt luate în considerare opiniile tale?
- În anturajul căror persoane îți poți exprima liber opinia? De ce? Crezi că este bine ca părinții (educatorii, profesorii) să fie severi? De ce?
- Ce factori/ bariere împiedică ca copiii să-și exprime opinia? Cum ai vrea să se manifeste viața ta în continuare, în viitor?
- Cu ce ai putea tu contribui ca viața copiilor din comunitatea ta să se schimbe?

ACORDUL DE RESPECT RECIPROC AL CONSILIULUI CONSULTATIV AL COPIILOR

Consiliul Consultativ al Copiilor – [denumirea STAS/localitate]

Data semnării: ____ / ____ / ____

Noi, membrii Consiliului Consultativ al Copiilor, credem că pentru a lucra bine împreună este important să ne simțim în siguranță, respectați și ascultați. De aceea, ne-am înțeles asupra următoarelor reguli și valori pe care toți le vom respecta.

Ce ne angajăm să respectăm:

- Ascultăm cu atenție atunci când cineva vorbește.
- Ne exprimăm ideile cu respect, fără a jigni sau râde de ceilalți.
- Toate părerile contează, chiar dacă sunt diferite.
- Participăm activ la întâlniri și activități.
- Păstrăm confidențialitatea: ce împărtășim în grup rămâne în grup, dacă nu e ceva care pune în pericol pe cineva.
- Ne susținem reciproc, mai ales când cineva are emoții sau dificultăți.
- Respectăm timpul tuturor: venim la timp și nu întrerupem.
- Îi încurajăm pe toți să vorbească și nu monopolizăm discuțiile.
- Avem grijă de spațiul nostru de lucru (sala, materialele, platformele online).
- Zâmbim și păstrăm o atmosferă pozitivă – pentru că ne pasă unii de alții.

Semnături

Semnăm acest acord cu încredere că îl vom respecta, iar dacă cineva greșește, ne reamintim cu blândețe regulile stabilite împreună.

Numele și prenumele copilului	Semnătura

Acest acord poate fi revizuit sau completat în orice moment, la inițiativa membrilor consiliului.

SESIUNE DE ORIENTARE PENTRU MEMBRII CCC

Durată totală recomandată: 1 oră 30 min – 2 ore

Grup țintă: Copii și adolescenți membri ai CCC (12–18 ani)

Materiale necesare:

- Fișe colorate, markere, post-it-uri
- Prezentare vizuală a drepturilor copilului
- Formular de consimțământ privind imaginile
- Model de Acord de Respect Reciproc
- Fișe de feedback
- Gustări și apă (dacă e în format fizic)

Scopul: Să informăm și să implicăm activ noii membri privind rolurile, drepturile, responsabilitățile și modul de lucru în cadrul CCC.

Structura propusă a sesiunii

1. Bun venit și cunoaștere reciprocă (15-20 min)

- Activitate de energizare/ice-breaker
- Prezentarea facilitatorilor
- Cercul numelor + o întrebare prietenoasă („Ce superputere ai vrea să ai în consiliu?”).

Exercițiu: Cercul superputerilor

Fiecare copil spune pe rând numele și răspunde la întrebarea „Ce superputere ai vrea să ai în consiliu?” Facilitatorul notează pe un flipchart toate „superputerile” ca să arate cât de divers și puternic e grupul. Scop: relaxare, cunoaștere, exprimare liberă.

2. Ce este CCC și ce facem aici? (15 min)

- Prezentare scurtă: ce înseamnă CCC, scopul, cum funcționează
- Video/ppt/joc interactiv: „Cine decide ce? Copiii și adulții în echipă”
- Exercițiu: brainstorming în grupuri mici – „Ce cred eu că putem schimba în comunitatea noastră?”

Copiii sunt împărțiți în grupuri mici și li se oferă o foaie mare pe care scriu sau desenează „Ce am vrea să schimbăm în comunitate?” Apoi prezintă grupului. Facilitatorul face legătura cu scopul CCC.

3. Drepturile și responsabilitățile membrilor CCC (20 min)

- Prezentarea drepturilor copilului, accent pe art. 12, din cadrul Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului– Dreptul de a fi ascultat.
- Discuție: „Ce înseamnă pentru voi să fiți ascultați?”
- Responsabilități asumate de membrii CCC (prezență activă, respect reciproc, confidențialitate etc.).

4. Regulile noastre de lucru (10-15 min)

Prezentare interactivă a regulamentului CCC (în versiune prietenoasă, cu imagini).

Activitate: „Semaforul regulilor”

Copiii votează verde/galben/roșu pentru înțelegere și acceptare a fiecărei reguli

Exercițiu: Semaforul regulilor

Facilitatorul citește pe rând fiecare regulă. Copiii ridică cartonaș verde dacă sunt de acord, galben dacă au întrebări, roșu dacă nu sunt de acord. Regulile discutate se pot ajusta și apoi sunt votate din nou.

Scop: implicarea directă a copiilor în stabilirea regulilor grupului.

5. Siguranța și protecția copilului (15-20 min)

Explicarea clară și pe înțelesul copiilor:

- Ce înseamnă protecția copilului
- Cui ne adresăm dacă ne simțim inconfortabil
- Consimțământul informat – când și cum se cere
- Utilizarea imaginilor: dreptul de a spune „DA” sau „NU”.

Exercițiu: „Unde e limita mea?” – semnale de disconfort personal

Fiecare copil desenează o siluetă de om și notează în interior lucruri care îi plac și în afara siluetei lucruri care îl deranjează. Apoi voluntarii pot povesti despre propriile granițe și cum le pot exprima. Se leagă de ideea de consimțământ și siguranță.

Scop: învățarea recunoașterii și respectării limitelor personale.

6. Creăm împreună: Acordul de respect reciproc (20-30 min)

Activitate participativă: copiii propun reguli de comportament

- Discuție în grup și consens asupra formulării finale
- Scrierea acordului pe un poster/banner digital
- Semnarea simbolică a acordului

Exercițiu: Cutia respectului

Copiii scriu pe bilețele reguli importante pentru ei (ex. „să ascultăm unii pe alții”, „să nu judecăm”). Se extrag pe rând și se discută în grup. Se aleg regulile finale care vor fi scrise pe flip-chart.

7. Încheiere & feedback (10 min)

- Întrebări-răspunsuri
- Mini-fișă de feedback colorată (desen, emoji, sau scurt text)
- Încheiere cu o activitate de grup distractivă: dans, joc, selfie de echipă

Exercițiu: Emoji de final

Fiecare copil alege un emoticon de pe un panou sau îl desenează și explică în câteva cuvinte cum s-a simțit.

Scop: oferirea unui spațiu de reflecție și încurajarea exprimării libere a emoțiilor.

MODEL DE PLAN DE INSTRUIRE ANUAL PENTRU CCC

Structura Teritorială de Asistență Socială (STAS) – Raionul

Perioada: ianuarie – decembrie (anul)

Coordonator instruire:

Coordonatorul adult CCC _____

Obiectivele instruirii

- Familiarizarea membrilor CCC cu drepturile copilului și principiile participării;
- Consolidarea capacităților de exprimare, observare, ascultare activă și dialog constructiv;
- Creșterea înțelegerii funcționării serviciilor sociale adresate copiilor;
- Formarea competențelor de bază în monitorizare participativă;
- Dezvoltarea abilităților de redactare și prezentare a propunerilor și rapoartelor;
- Încurajarea colaborării, a respectului reciproc și a incluziunii.

Responsabili de implementare

Responsabil	Rol
Coordonator CCC (adult)	Planifică, coordonează, facilitează sau invită formatori
STAS	Oferă suport logistic și financiar, validează planul

Formatori externi	(ex. ONG-uri, specialiști) – susțin ateliere tematice
Membrii CCC	Participă activ, propun teme, co-facilitează uneori

Tematicile abordate

Tema	Obiectiv specific	Observații
Drepturile copilului	Copiii cunosc Convenția cu privire la drepturile copilului și drepturile fundamentale	Include jocuri, afișe, desene
Participarea copilului	Copiii înțeleg cum, când și de ce este important să participe	Adaptat vârstei și experienței
Servicii sociale pentru copii	Familiarizare cu tipuri de servicii și accesibilitate	Exercițiu: Harta comunității
Domenii de bunăstare	Înțeleg ce înseamnă „a fi bine” într-un serviciu	Activitate: Copacul copilăriei
Siguranță și protecția copilului	Învăță să recunoască situațiile de risc și unde pot cere ajutor	Poate fi invitat un psiholog
Monitorizarea participativă	Exersează cum observă, ascultă, întreabă	Exercițiu: Micul reporter
Elaborarea rapoartelor	Învăță cum scriu clar, cu impact și respect	Utilizare de fișe predefinite

Durata și formatul sesiunilor

Tip sesiune	Durată recomandată	Frecvență	Perioadă propusă
Atelier intensiv	2–3 zile consecutiv	1–2 ori pe an	Vacanțe (primăvară/toamnă)
Sesiune modulară	2–3 ore	1 dată/lună sau bilunar	În weekend sau după ore
Atelier tematic	1 zi	La nevoie (teme punctuale)	Ex. siguranță online
Mini-instruire online	1 oră	La nevoie, în perioade speciale	Platforme simple: Zoom, Meet

Notă: Formatul este adaptabil în funcție de vârstă, perioadă școlară, distanță și context local.

Resurse necesare

a) Logistice

- Sală de instruire adecvată (spațioasă, accesibilă, dotată);
- Materiale vizuale (flipchart, markere, foi colorate, post-it-uri);
- Echipamente tehnice (laptop, proiector, boxe, dacă e cazul);
- Jocuri educative, cartonașe, stickere, fișe printate;
- Kituri pentru copii (pixuri, mape, carnet de notițe personalizat).

b) Umane

- 1 coordonator CCC permanent;
- 3–5 formatori disponibili pe an (experți în participare, drepturile copilului, siguranță, educație);
- 1 voluntar sau asistent, dacă grupul este mare sau divers.

MODEL DE AGENDĂ PENTRU INSTRUIREA CCC

Titlu: „Drepturile mele, vocea mea, puterea noastră”

Durată: 3 zile consecutive (ex. în vacanță)

Locație: Centrul comunitar/local STAS/sală multifuncțională adaptată copiilor

Participanți: Membrii CCC

Facilitatori: Coordonatorul CCC + specialiști invitați (psiholog, pedagog, expert drepturile copilului)

Ziua 1 – Eu și drepturile mele

Ora	Activitate
09:30 – 10:00	Sosirea participanților, jocuri de cunoaștere („Pânza păianjenului”)
10:00 – 10:30	Deschiderea oficială: Bine ați venit în CCC! Prezentarea scopului instruirii
10:30 – 11:30	Atelier interactiv: Ce sunt drepturile copilului? (jocuri, desen, povești)
11:30 – 11:45	Pauză de fructe și hidratare
11:45 – 12:45	Joc de rol: „Curtea drepturilor copiilor” (roluri, reguli, judecători)
12:45 – 14:00	Pauză de prânz și relaxare
14:00 – 15:30	Ce este participarea copilului? Cum îmi exprim opinia în siguranță?

Ziua 2 – Servicii sociale și bunăstarea copilului

Ora	Activitate
09:30 – 10:00	Recapitulare creativă: „Drepturile mele într-un cuvânt”
10:00 – 11:00	Atelier: Ce sunt serviciile sociale? Cine mă ajută când am nevoie?
11:00 – 11:15	Pauză de energie (jocuri de mișcare: „Statui vii”, „Cursa zâmbetelor”)
11:15 – 12:45	Activitate practică: Domeniile de bunăstare – „Copacul copilăriei”
12:45 – 14:00	Pauză de prânz
14:00 – 15:30	Joc tematic: Cum observ? Ce întreb? Cum ascult? (exerciții de monitorizare)

Ziua 3 – Eu ca membru CCC: monitorizare, schimbare, voce

Ora	Activitate
09:30 – 10:00	Încălzire: Saluturi din 3 în 3 – „Azi mă simt ca un ... ”
10:00 – 11:00	Ce este monitorizarea participativă? Pași simpli, în stilul nostru
11:00 – 11:15	Pauză de gustare
11:15 – 12:45	Atelier: Cum scriem un raport? Cum vorbim cu un adult decident?
12:45 – 14:00	Pauză de prânz

Observații organizatorice:

- Se oferă pauze dese și activități de joc.
- Toate materialele vor fi vizuale, colorate, adaptate vârstei.
- Un colț de liniște („colțul calmului”) va fi disponibil în fiecare zi.
- Coordonatorul va avea la îndemână fișe de reflecție, stickere și materiale creative.

MODEL DE ACORD PARENTAL PENTRU PARTICIPAREA LA ATELIERELE CCC

CONSILIUL CONSULTATIV AL COPIILOR (CCC)

Structura Teritorială de Asistență Socială (STAS) – Raionul _____

Acord parental pentru participarea copilului la activitățile CCC

Subsemnatul/Subsemnata,

Nume și prenume părinte/tutore _____

Telefon: _____

E-mail: _____

în calitate de **părinte/tutore legal** al copilului:

Nume și prenume copil: _____

Data nașterii: _____

Adresa de domiciliu: _____

Prin prezenta:

Îmi exprim **acordul** pentru participarea copilului la activitățile organizate de CCC, sub coordonarea STAS, în perioada _____

_____, conform planificării comunicate de coordonatorul CCC.

Sunt informat(ă) că activitățile vor avea loc în condiții de siguranță, într-un mediu adecvat, sub supravegherea unui adult desemnat.

Declar că:

Copilul meu **nu are contraindicații medicale** pentru participare;

Sunt de acord ca el/ea să fie **transportat(ă) în grup**, dacă este cazul, sub supravegherea coordonatorului sau coordonarea STAS;

Sunt/suntem de acord cu **fotografierea și filmarea copilului**, doar în scopuri educaționale, documentare și de promovare a activităților CCC (se poate bifa):

☐ Da, sunt de acord

☐ Nu sunt de acord

Pot fi contactat(ă) în orice moment, în caz de nevoie, la numărul de telefon declarat mai sus.

Data: _____

Semnătura părinte/tutore: _____

FIȘĂ-MODEL DE EVIDENȚĂ A PREZENȚEI ȘI ÎNSOȚIRII LA ACTIVITĂȚILE CCC

CONSILIUL CONSULTATIV AL COPIILOR (CCC)

Atelierul/ședința din data: _____

Locația: _____

Coordonator adult: _____

Nr.	Nume și prenume copil	Semnătură copil	Nume însoțitor (dacă e cazul)	Semnătură însoțitor (la predare)	Semnătură însoțitor (la preluare)
1					
2					
3					
...					

Această fișă este confidențială și este arhivată de coordonatorul CCC conform normelor STAS privind protecția datelor cu caracter personal.

FIȘĂ DE ACTIVITATE / RAPORT SCURT AL ATELIERULUI

Titlul atelierului: „ _____

Data și locul desfășurării: _____

Organizatori / Facilitatori: _____

Număr total participanți: _____

1. Scopul atelierului

2. Obiectivele specifice

3. Activități și metode utilizate

Metode interactive: (ex. studii de caz, discuții în grupuri mici, exerciții de spargere a gheții, brainstorming, joc de rol etc.)

Prezentări teoretice

Exerciții practice

4. Principalele idei discutate

5. Rezultatele obținute

6. Concluzii

7. Recomandări

8. Anexe (Agenda atelierului, fotografii, fișe de lucru completate, lista participanților. Opțional)

MODEL DE RAPORT DE CONSULTARE PE DOCUMENTE /POLITICI ÎN CARE SUNT IMPLICAȚI MEMBRII CCC

Tema consultării:

(ex: Proiectul Strategiei de Protecție a Copilului 2026–2030)

Data consultării: ____ / ____ / 20

Locul consultării: (ex: Atelier față în față / Zoom / Centrul de zi)

Număr participanți: _____ copii

Grupă de vârstă: _____ ani

Coordonator CCC: _____

Consultant STAS responsabil: _____

1. Descrierea procesului de consultare

- Copiilor li s-a prezentat documentul adaptat (rezumat vizual, explicații prietenoase);
- S-au organizat activități de reflecție: jocuri de rol, desen, întrebări deschise, discuții în perechi;
- Participanții au putut consulta și alți copii din școală/comunitate;
- S-a oferit spațiu pentru exprimarea liberă a părerilor și întrebărilor.

2. Ce ne-a plăcut / considerăm util

Observație	Explicație pe scurt
Ex: Copiii vor fi consultați înainte de deschiderea unui nou serviciu social	Ne bucură că opinia noastră contează
Ex: Se vor oferi mai multe activități recreative în centre	Credem că ajută la starea de bine

3. Ce ne îngrijorează / nu înțelegem bine

Observație	De ce este o problemă
Ex: Limbajul este prea complicat pentru copii	Unii nu au înțeles ce înseamnă „beneficiar direct”
Ex: Nu este clar cine va asculta opiniile noastre în centre	Avem nevoie de cineva clar desemnat

4. Ce propunem noi

Propunere	Motivul propunerii
Să existe un coordonator pentru copii în fiecare centru social	Ne simțim mai bine când avem pe cineva de încredere
Să primim informații și prin jocuri, postere sau filmulețe	Ne ajută să înțelegem mai ușor

5. Citate și reflecții ale copiilor

„Am învățat că pot spune ce gândesc despre un document serios și asta e important.” – (copil, 13 ani)

„Dacă ne întreabă, trebuie să ne și asculte.” – (copil, 15 ani)

„Mi-ar plăcea să facem și un video despre asta pentru alți copii.” – (copil, 11 ani).

6. Ce urmează

- Raportul este transmis către STAS și autoritățile care au solicitat consultarea;
- Așteptăm un răspuns oficial despre cum s-au folosit ideile noastre;
- Raportul va fi publicat și pe pagina web STAS, în secțiunea „Vocea copiilor”.

Anexe:

- Fotografii din timpul consultării (cu acordul părinților);
- Fișe de lucru și postere realizate de copii;
- Scurt rezumat al documentului consultat (versiunea pentru copii).

ETAPELE PROCESULUI DE MONITORIZARE

ETAPA I.

Pregătirea copiilor pentru monitorizare și evaluare

Instruirea/ formarea copiilor

Grupul de copii are nevoie de o pregătire de bază pentru a putea face acest lucru. Inițial, în procesul de formare a copiilor se consideră esențial abordarea următoarelor subiecte: *înțelegerea copilului și a copilăriei; specificul dezvoltării copiilor, capacități în evoluție ale copiilor, nevoile diferitor grupuri de copii, factori care influențează copilăria; înțelegerea Drepturilor Copilului: definirea drepturilor, caracteristicile drepturilor copilului, drepturi specifice pentru copii, obligațiile familiei/ părinților în respectarea drepturilor copilului, obligațiile statului, instituții/ servicii publice responsabile de realizarea drepturilor, responsabilitățile copilului; Domeniile de bunăstare ale copiilor.*

De asemenea, e foarte important copiii să cunoască ce presupune procesul de Monitorizare și evaluare: *stabilirea obiectivelor, identificarea indicatorilor, identificarea surselor, stabilirea metodelor și instrumentelor, organizarea și analiza informațiilor, elaborarea raportului și prezentarea rezultatelor, reguli etice în procesul de monitorizare.*

Dat fiind faptul, că focusul procesului de monitorizare și evaluare sunt serviciile sociale pentru familie și copil este foarte important de a instrui copiii în principiile de organizare și funcționare a serviciilor ce urmează a fi monitorizate. Întâlnirile cu specialiștii responsabili de prestarea serviciilor sociale axate pe familie și copil este un alt element esențial. În cadrul acestor întâlniri copiii au posibilitate de a întreba orice, de a auzi și discuta cazuri concrete.

Vizitele copiilor la serviciile sociale consolidează competențele obținute pe parcursul instruirii și discuțiilor cu specialiștii.

În procesul de formare/instruire a copiilor este bine de ținut cont de următoarele:

Conținuturile și strategiile de instruire trebuie adaptate nevoilor de

informare și formare ale copiilor din grup, vârstei, capacităților și particularităților individuale și de grup ale acestora;

Pregătirea trebuie să poarte un caracter practic, așa încât copiii să fie capabili să aplice ceea ce au discutat/ aflat în viața reală;

Informația trebuie oferită gradual și după fiecare sesiune de formare copiii trebuie să aibă o sarcină practică de reflecție a celor discutate: cu părinții, semenii sau cu adulți pregătiți să-i asculte.

Materialele informative oferite trebuie adaptate și explicate copiilor, iar în caz de necesitate - traduse în limba în care copilului îi este mai ușor să înțeleagă și să se exprime.

În timpul instruirii copiii nu trebuie presați sau provocați să vorbească despre experiența personală, doar dacă ei singuri doresc acest lucru.

Elaborarea instrumentelor de monitorizare și evaluare a situației copiilor din serviciile sociale

În procesul de monitorizare și evaluare pot fi utilizate mai multe instrumente de colectare a informației de la copiii plasați în servicii. Aceasta presupune și diverse modalități de interacțiune cu copiii: vizite la domiciliu, activități înafara domiciliului, participarea în cadrul diferitor activități comune (copiii din CCC și copiii din servicii).

Principalele instrumente de ME pentru colectarea datelor primare includ:

- **Interviuri**
- **Chestionare**
- **Discuții în focus-grupuri**
- **Observarea**
- **Istoriile celor mai semnificative schimbări sau relatări verbale**

Interviurile, chestionarele, discuțiile în focus-grup și observările sunt instrumente de bază de monitorizare ce pot fi utilizate pentru colectarea informației relevante.

În anexa 17, găsiți descrierea instrumentelor de colectare a informației. Toată informația colectată ține de domeniile de bunăstare a copilului.

În timpul vizitelor la domiciliu pot fi utilizate următoarele instrumente: interviul în baza ghidului de interviu semistrukturat (elaborat în baza celor opt domenii de bunăstare a copilului), tehnicile „Corpul uman” și „Semaforul”, evaluarea H, observarea.

Atunci când sunt organizate activități cu copiii din servicii înafara domiciliului se recomandă de utilizat: discuția focus grup, tehnicile „Corpul uman” și „Semaforul”, istorii de succes, covorul zburător, desenul, observarea.

Un aspect important este consultarea instrumentelor propuse pentru colectarea informației cu specialiștii responsabili de servicii din cadrul STAS. Acest lucru se face cu scopul de a asigura transparență în procesul de monitorizare, de a evita suspiciunile că aceasta este un control, o verificare din partea copiilor.

De asemenea, copiii sunt pregătiți cu un șir de jocuri, care ar putea să le utilizeze cu copiii pentru a distinge atmosfera și a căpăta încrederea unul în altul. Copiilor li se spune ce lucruri trebuie să observe.

Planificarea vizitelor la domiciliul copiilor și activităților înafara domiciliului

Vizitele la domiciliu copiilor plasați și activităților înafara domiciliului sunt planificate de către specialistul responsabil de prestarea serviciului din cadrul STAS și specialistul local responsabil de participarea copiilor (Coordonator CCC). Copiii care vor fi intervievați, vor fi informați despre scop, obiective, modalitate, printr-o fișă de informare (*Anexa 16*).

Copiii din CCC implicați în procesul de monitorizare au permisiunea părinților și acordul lor propriu. Copiii singuri aleg localitățile unde pot să meargă pentru a vizita copiii, împart rolurile între ei, cine comunică cu copilul plasat și cine ia notițe. Este recomandabil de a evita situațiile ca copiii din CCC să viziteze pentru monitorizare copiii din servicii din comunitatea sa de origine.

Coordonatorul CCC însoțește de fiecare dată copii în vizitele de monitorizare.

ETAPA II.

Monitorizarea și evaluarea unui serviciu social

Toate instrumentele utilizate sunt adaptate și utilizate ținând cont de domeniile de bunăstare ale copilului.

Model de ghid de întrebări pe domenii de bunăstare

SIGURANȚĂ

A te simți în siguranță înseamnă:

- Te simți apărat de vătămare acasă și la școală
- Oamenii care au grijă de tine te învață cum să te protejezi de vătămare
- Nu te temi să mergi afară și să te plimbi prin cartier
- Știi când apare riscul și încerci să te păzești de pericol
- Oamenii care au grijă de tine știu cine ești tu și unde ești, dacă ieși afară

SĂNĂTATE

A fi sănătos înseamnă:

- De cele mai multe ori ai mâncare sănătoasă
- Faci multe exerciții
- Ai posibilitatea să petreci timpul la aer liber
- Oamenii care au grijă de tine îți oferă ajutor dacă ești bolnav
- Oamenii care au grijă de tine îți oferă posibilitatea să mănânci și să faci exerciții, ca să te menții sănătos
- Iubești viața
- Simți că ești capabil să rezolvi diferite probleme ce pot apărea în viață

REALIZĂRI

A avea realizări înseamnă:

- Înveți deprinderi noi la școală
- Ești sigur că poți face bine
- Te strădui să faci lucrurile foarte bine
- Ai hobbyuri și interese în afara școlii, care te ajută să înveți capacități noi
- Adulții din viața ta te încurajează să le faci toate foarte bine
- Dacă nu-ți reușește ceva cu temele, cineva poate să te ajute
- Ești ajutat atunci când ai nevoie, ca să te descurci bine la școală

ÎNGRIJIT CU AFECȚIUNE

A te simți îngrijit înseamnă:

- Simți că oamenii care trăiesc în casa ta au grijă de tine și te susțin
- Oamenii care au grijă de tine sunt în stare să-ți ofere suficientă mâncare și haine
- Trăiești într-o casă curată și caldă
- Cineva acasă întotdeauna ascultă atunci când le spui despre lucrurile de care ai nevoie, îți plac sau nu-ți plac
- Înveți să ai grijă de tine și să iei decizii despre viața ta

ACTIVISM

A fi activ înseamnă

- Te distrezi în timpul tău liber
- Ai posibilitatea să participi în activități de odihnă și sport în cartierul tău
- Adulții din viața ta te ajută să găsești posibilități de a face lucrurile ce îți plac în timpul liber

RESPECT

A te simți respectat înseamnă

- Simți că oamenii te ascultă, atunci când iau decizii ce te privesc pe tine
- Ești implicat în luarea deciziilor despre viața ta
- Dacă ai nevoie, primești susținere din partea oamenilor, referitor la părerile și hotărârile tale

RESPONSABILITATE

A fi responsabil înseamnă

- Asculți pe alți oameni și încerci să înțelegi opinia lor
- Știi deosebirea dintre bine și rău
- Poți să-ți controlezi comportamentul
- Ești grijuliu și ajuți pe cei din jur
- Adulții au încredere că tu vei face ce ei ți-au spus
- Ești capabil să respecti regulile la școală și acasă
- Știi ce se așteaptă de la tine, și de ce
- Adulții din viața ta se poartă așa, încât îți oferă exemplu demn de urmat

INCLUZIUNE

A te simți inclus înseamnă

- Simți că faci unul întreg cu prietenii, familia, școala, vecinii
- Ești capabil să iei parte la activitățile ce îți permit să fii cu oamenii de care ai nevoie în viață
- Întâlnești mulți oameni diferiți
- Simți că ești dorit de cei din jur

ETAPA III.

Elaborarea și prezentarea raportului de monitorizare și evaluare a situației copiilor plasați în serviciu

Elaborarea raportului de monitorizare

Raportul de monitorizare este produsul final al procesului. Acesta presupune organizarea unei ședințe cu copiii CCC, unde împreună cu Coordonatorul adult se sistematizează informația obținută ca rezultat al utilizării diferitor instrumente de colectare a informației, se discută toate aspectele ce au fost observate pe parcurs, reflecțiile lor vis a vis de situația copiilor plasați în servicii. Copiii sunt încurajați să colecteze informație completă. Sunt susținuți să observe schimbările și problemele, păstrând un echilibru între aspectele pozitive/progrese și cele negative/dificultăți în prezentarea datelor,

Informația/rapoartele trebuie să reflecte și să respecte punctele de vedere ale copiilor, păstrând stilul lor de exprimare.

Prezentarea raportului reprezentanților STAS

Copiilor li se asigură canale/mijloace de comunicare și exprimare a propriilor puncte de vedere cu referire la rezultatele monitorizării, specifice vârstei, capacităților și subiectului abordat, cu titularii de obligații la toate nivelurile.

Prezentarea feedbackului copiilor din servicii implicați în procesul de monitorizare și evaluare a situației proprii

În discuții individuale, la dorința copilului din servicii se recomandă se fie promovate discuții cu privire la observările, concluziile, recomandările făcute în urma monitorizării și evaluării.

FIȘĂ INFORMATIVĂ PENTRU COPII:

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA SITUAȚIEI COPIILOR PLASAȚI ÎN DIFERITE SERVICII

Ce?

În Moldova, din cauza migrației părinților peste hotare tot mai mulți copii rămân fără ocrotire părintească. Ei fie sunt plasați în familiile rudelor, fie sunt dați în îngrijirea altor persoane, special instruite pentru a face acest lucru: în asistența parentală profesionistă, în case de copii de tip familie sau centre de plasament pentru copii.

De ce?

Noi, ca membrii ai Consilului Consultativ al Copiilor vrem să aflăm mai mult despre viața voastră în aceste familii. Prin diferite jocuri, discuții, tehnici noi sperăm să aflăm, în ce tip de activități ești implicat, ce succese ai, ce obstacole întâmpini, experiențele pozitive și negative legate de plasamentul tău în această familie, precum și ce recomandări ai tu pentru a îmbunătăți situația altor copii ce sunt la fel ca tine.

Cine?

Membrii ai CCC sunt copii din diferite comunități ale raionului ce sunt uniți întrun grup și fac ca vocea tuturor copiilor să fie auzită de către adulții ce sunt responsabili de protecția copilului. Noi spunem adulților, factorilor de decizie problemele cu care se ciocnesc copiii, dorințele lor. Venim cu propuneri concrete de îmbunătățire a situației copiilor.

Cum?

Dorim să facem această activitate, discuție cu tine **sigură, interesantă, și distractivă**. Tu ai posibilitatea și alegerea de a participa sau de a refuza să participi. Opiniile tale vor fi confidențiale și anonime, cu excepția cazurilor dacă vor apărea îngrijorări semnificative pentru viața ta – aceste cazuri ar putea necesita luarea unor măsuri pentru a asigura protecția ta. Noi de

asemenea am adus la cunoștința părinților sau îngrijitorilor tăi pentru a le obține permisiunea să participe.

Timpul petrecut cu noi va fi în jur de 1-1,5 ore.

Unde și când?

Adresa la care se va desfășura întâlnirea este:

_____ (*înscrieți numele și datele de contact ale persoanei responsabile*) poate oferi mai multe detalii despre transportul spre și de la locul desfășurării ședinței. La ședință se va oferi pauză de ceai-cafea-suc.

ACORDUL COPILULUI

Subsemnatul/a _____, îmi exprim acordul liber pentru participarea la atelierul de discuții despre serviciul social pentru copii _____, organizat de Consiliul Consultativ al Copiilor

Evenimentul va avea loc pe data de _____,
între orele _____, în _____,
str. _____ .

Semnătura _____

INSTRUMENTE DE COLECTARE A INFORMAȚIEI

INTERVIUL

Interviul este instrumentul de bază pentru realizarea eficientă a procesului de evaluare și monitorizare. Interviul poate fi construit în jurul unui proces de conversație „firească”, pentru a înțelege mai bine și a afla mai multe despre ideile, gândurile, acțiunile și observațiile copiilor. Intervievatorul se axează pe punerea întrebărilor și ascultarea activă a opiniilor, experiențelor și a răspunsurilor persoanei sau persoanelor intervievate.

Intervievarea este o aptitudine esențială ce trebuie aplicată împreună cu instrumentele și metodele participative, precum „axa timpului”, „harta corpului”, desenele sau scenetele. Interviurile pot fi mai eficiente atunci când sunt realizate după aplicarea instrumentelor participative în lucrul cu copiii sau adulții, întrucât astfel se dezvoltă mai multă încredere în intervievator, iar oamenii pot deveni mai deschiși pentru a-și expune opiniile referitor la obiectul cercetării.

Este esențial ca intervievatorul să reușească să dezvolte relații de încredere și să creeze un mediu sigur, unde persoana intervievată se va simți în siguranță pentru a-și împărtăși opiniile și experiențele, și nu doar va spune ceea ce intervievatorul vrea să audă.

AVANTAJUL INTERVIULUI

Interviurile cu copiii și tinerii pot:

- fi utile pentru a studia și a înțelege mai bine contextul, activitățile, calitatea prestării serviciului în care sunt plasați copiii,
- fi eficiente în cercetarea nuanțelor și a complexității situațiilor din viața reală,
- permite posibilitatea de verificare a informației și de cercetare mai profundă a motivelor din care persoana se simte într-un fel sau altul.

CINE POATE REALIZA INTERVIUL

Copiii și tinerii pot realiza interviuri eficiente cu semenii lor, despre participarea și măsura de implicare a lor în luarea deciziilor care îi privesc. Copiii și tinerii de asemenea pot intervieva pe adulți. Adulții, la fel, pot fi interviuatori eficienți pentru adulți, copii și tineri.

TIPURI DIFERITE DE INTERVIURI

Interviurile pot fi structurate (atunci când aceleași întrebări sunt adresate tuturor participanților) **sau semistructurate**, atunci când există o listă de întrebări de bază, însă se oferă și flexibilitatea de a adresa și alte întrebări pentru precizare, în funcție de specificul contextului sau a persoanei intervievate.

Interviuatorii pot utiliza întrebări deschise sau închise. Întrebările deschise oferă posibilitatea pentru colectarea informației mai detaliate. Un interviuator bun poate folosi întrebări spontane, pentru a preciza sau afla mai multă informație, decât cea care poate fi elucidată cu ajutorul unui chestionar. Interviurile pot de asemenea fi eficiente în cazul copiilor, tinerilor care nu au suficiente aptitudini de scriere și citire.

Atunci când se obține o încuviințare informată, interviul poate fi înregistrat, folosind un reportofon, iar apoi transcris pentru a fi procesat de către echipa de bază implicată în ME. În mod alternativ, membrii grupului de bază a ME pot nota cele mai importante momente în timpul interviului, subliniind momentele esențiale.

CHESTIONAR

Chestionarul este un document ce conține un set de întrebări. Chestionarele se mai numesc sondaje, atunci când un număr mare de persoane este rugat să le completeze. Chestionarele trebuie să folosească limbaj clar, și pot include imagini sau simboluri, pentru a face informația mai clară și mai interesantă pentru copii, tineri și adulți. Chestionarele pot include tipuri diferite de întrebări folosite pentru acumularea informației de tip diferit, inclusiv:

- **Întrebări închise**, ce solicită ca participantul să selecteze răspunsurile dintr-un set de opțiuni propuse;
- **Întrebări de tip „adevărat/fals”**, unde se oferă câteva afirmații, iar participanții sunt rugați să aprecieze dacă sunt adevărate, false, sau nu au răspuns. Întrebările pot fi utile pentru a descoperi gradul de cunoaștere, atitudinile și practicile;
- **Întrebări cu opțiuni multiple**, folosite pentru evaluarea cunoștințelor și practicilor;
- **Întrebări deschise**, ce solicită mai multă informație despre experiențele și viziunile respondenților.

Elaborarea unor chestionare eficiente ar putea fi destul de dificilă, acestea trebuie testate. Este important ca acestea cu adevărat să „testeze” indicatorii, și nu doar să-i influențeze pe copii/tineri sau adulți să fie de acord cu o anumită opțiune de răspuns, doar pentru că ei ar crede că acesta este răspunsul corect.

În contextul în care internetul este utilizat pe larg de către participanți, chestionarele on-line pot fi utilizate pentru colectarea și analiza datelor.

PÂNZA DE PĂIANJEN

Numele	
--------	--

Data completării	
------------------	--

Barem de apreciere

1 – Nu este deloc adevărat pentru mine

10 – E foarte adevărat despre mine

Mă simt ÎN SIGURANȚĂ

A te simți
ÎN SIGURANȚĂ
înseamnă:

- Te simți apărat de vătămare acasă și la școală
- Oamenii care au grijă de tine te învață cum să te protejezi de vătămare
- Nu te temi să mergi afară și să te plimbi prin cartier
- Știi când apare riscul și încerci să te păzești de pericol
- Oamenii care au grijă de tine știu cine ești tu și unde ești, dacă ieși afară

A fi SĂNĂTOS înseamnă:

- De cele mai multe ori ai mâncare sănătoasă
- Faci multe exerciții
- Ai posibilitatea să petreci timpul la aer liber
- Oamenii care au grijă de tine îți oferă ajutor dacă ești bolnav
- Oamenii care au grijă de tine îți oferă posibilitatea să mănânci și să faci exerciții, ca să te menții sănătos
- Iubești viața
- Simți că ești capabil să rezolvi diferite probleme ce pot apărea în viață

Sunt
SĂNĂTOS

Sunt ACTIV

A fi ACTIV înseamnă

- Te distrezi în timpul tău liber
- Ai posibilitatea să participi în activități de odihnă și sport în cartierul tău
- Adulții din viața ta te ajută să găsești posibilități de a face lucrurile ce îți plac în timpul liber

Am REALIZĂRI

A avea REALIZĂRI înseamnă:

- Înveți deprinderi noi la școală
- Ești sigur că poți face bine
- Te strădui să faci lucrurile foarte bine
- Ai hobby-uri și interese în afara școlii, care te ajută să înveți capacități noi
- Adulții din viața ta te încurajează să le faci toate foarte bine
- Dacă nu-ți reușește ceva cu temele, cineva poate să te ajute
- Ești ajutat atunci când ai nevoie, ca să te descurci bine la școală

Mă simt ÎNGRIJIT

A te simți ÎNGRIJIT înseamnă:

- Simți că oamenii care trăiesc în casa ta au grijă de tine și te susțin
- Oamenii care au grijă de tine sunt în stare să-ți ofere suficientă mâncare și haine
- Trăiești într-o casă curată și caldă
- Cineva acasă întotdeauna ascultă atunci când le spui despre lucrurile de care ai nevoie, îți plac sau nu-ți plac
- Înveți să ai grijă de tine și să iei decizii despre viața ta

Mă simt RESPECTAT

A te simți RESPECTAT înseamnă

- Simți că oamenii te ascultă, atunci când iau decizii ce te privesc pe tine
- Ești implicat în luarea deciziilor despre viața ta
- Dacă ai nevoie, primești susținere din partea oamenilor, referitor la părerile și hotărârile tale

DISCUȚII ÎN FOCUS-GRUP

Focus grupurile sunt niște discuții facilitate, având scop bine determinat, și se realizează cu participarea grupului de respondenți care au caracteristici similare. De regulă sunt implicate între **6 și 12 persoane**, de exemplu, un **grup de băieți și fete cu vârsta de 10-12 ani**. Discuțiile de focus-grup de regulă au termen de realizare bine determinat și abordează un număr limitat de întrebări. Rolul facilitatorului este să mențină cursul discuției și să prevină dominarea acesteia de către doar una sau două persoane.

Important este să respectăm reguli pentru realizarea discuțiilor de focus-grup:

- **Asigurați** un spațiu confortabil și desfășurați discuția fără întreruperi,
- **Creați** o atmosferă informală,
- **Promovați** egalitatea și încrederea între participanții grupului și facilitatori,
- **Asigurați-vă** că participanții la discuție înțeleg și sunt de acord cu obiectivul focus-grupului
- **Asigurați** respectarea drepturilor tuturor participanților de a se exprima și de a fi ascultați
- **Oferiți** o metodă deschisă și acceptată de toată lumea, pentru înregistrarea discuției, de exemplu, flip-chart, reportofon, etc.

Avantajele discuțiilor de focus-grup sunt că acestea se bazează pe interacțiunea dintre participanți. Acestea accentuează atitudinile, prioritățile, limbajul, cadrul de referințe ale participanților, și încurajează comunicarea, ajutându-i pe participanți să identifice normele de grup. Interacțiunile între participanți pot încuraja conversații mai deschise pe marginea unor subiecte sensibile.

OBSERVAREA

Aptitudinile bune de observare sunt esențiale pentru lucrul în teren și în cadrul procesului de ME. Prin observare puteți determina pe copiii care vorbesc mai mult și pe cei care vorbesc mai puțin, sau, dacă mai mulți băieți decât fete își exprimă opiniile, sau, dacă copiii mai mari vorbesc mai mult decât cei mici. Care din copii își exprimă opiniile cu mai multă îndrăzneală? Puteți de asemenea observa măsura în care părinții/ îngrijitorii și profesorii ascultă opiniile fetelor și ale băieților. Toate aceste observații sunt importante și corelează cu procesul de colectare a datelor în cadrul acțiunilor de monitorizare și evaluare.

Elaborarea unui **program de observare** sau a unei **liste de verificare pentru observare** poate fi un instrument util pentru observarea sistematică în cadrul efortului de colectare a informației. Programul de observare este o modalitate de planificare, înregistrare și organizare a informației colectate în contexte locale specifice. Lista de verificare folosită în procesul de observare este o listă mai generală a lucrurilor ce trebuie notate.

Exemplu de program de observare:

Data ședinței	
Numărul de fete/băieți prezenți:	
Câte fete/câți băieți vorbesc în timpul ședinței?	
De câte ori fetele/băieții pun întrebări în timpul ședinței?	
De câte ori fetele/băieții împărtășesc ideile sau soluțiile în timpul ședinței?	
În ce măsură adulții par să ia în serios părerile fetelor/băieților?	

ISTORII DESPRE CELE MAI SEMNIFICATIVE SCHIMBĂRI

Metoda „celor mai semnificative schimbări” presupune colectarea „istoriilor” despre schimbările în viața copiilor care au beneficiat în intervale regulate de intervenții, servicii, asistență, și interpretarea acestor povestiri într-un mod participativ, prin intermediul discuțiilor de grup. Istoriile celor mai semnificative schimbări pot fi utilizate cu succes de către copii, tineri și adulți, în calitate de instrument de ME. O dată în trei luni (sau în alt interval regulat convenit cu participanții), băieții, fetele, părinții/îngrijitorii și alți constituenți relevanți se pot întruni în focus grupuri pentru a-și împărtăși istoriile despre cele mai semnificative schimbări, ce țin de procesul sau rezultatele copiilor. Istoriile trebuie să vorbească despre rezultate pozitive sau negative. Ele, de asemenea, pot ajuta la reflectarea și analiza *bunăstării* copiilor, precum și dificultățile sau realizările ce țin de viața copiilor. Copiilor și tinerilor le-ar putea fi interesant să-și împărtășească istoriile într-un mod creativ, prin intermediul poeziei, desenelor, fișelor, fotografiilor, scenetelor sau filmulețelor.

Povestirile pot fi niște instrumente prețioase de ME, întrucât acestea îi pot încuraja pe cei din jur să participe, oricare ar fi experiența lor. Istoriile pot fi memorate per ansamblu (cu împărtășirea contextului și a sentimentelor), dar și pot fi utile în menținerea discuției în jurul unor fapte concrete, fără a menționa lucrurile abstracte.

RETROSPECTIVA EVENIMENTELOR

Retrospectiva evenimentelor este un instrument foarte util ce poate fi utilizat eficient la începutul activităților de ME în cazul programelor aflate în derulare. Acesta poate oferi o imagine simplă a istoriei programului, captând evenimentele principale, diferite faze ale consultării copiilor sau ale procesului de participare, succese și dificultăți apărute în timp, precum și măsura în care au fost sau nu realizate obiectivele.

DURATĂ ACTIVITATE:

45-60 min

RESURSE:

Flip chart, bandă adezivă, carioce

ACTIVITATEA

Prezența constituenților programul activităților. Explicați că pregătirea unui program vizual le poate ajuta să cunoască mai bine istoria, succesul și realizările programului obținute în timp, precum și să reflecteze asupra esenței și rezultatelor participării copilului.

Uniți două sau trei foi de flipchart. Desenați o linie verticală (sau orizontală) în lungimea foii.

Folosind timpul drept punct de referință, îndemnați-i pe participanți să se gândească la procesele și inițiativele principale ale programului și să le documenteze. Data (luna, anul) poate reprezenta startul programului. Pot fi utilizate cuvinte-cheie pentru a indica evenimentele sau fazele principale ale procesului de implicare a copiilor în timp.

Pe parcursul activității „retrospectiva evenimentelor”, participanții pot evidenția principalele puncte de reper și inițiative reușite care au fost realizate în timp cu simbolul 😊. La fiecare se va indica data (luna/anul), și un cuvânt-cheie ce va reprezenta momentul reușit.

Participanții, de asemenea, pot indica și dificultățile, provocările, întâmpinate la diferite momente sau perioade de implementare, folosind simbolul 😞.

Ulterior, poate fi facilitat un dialog sau o discuție, pe parcursul sau după realizarea activității „retrospectiva evenimentelor”, cuprinzând subiectele:

- Diferite faze sau schimbări în modalitățile de implicare a copiilor sau în colaborarea lor cu adulții în timp;
- Măsura în care obiectivele programului au fost sau nu atinse;
- Rezultate concrete obținute prin intermediul programului, și discuția despre rezultatele care ar fi posibile parțial sau în mare măsură, datorită participării active a copiilor în program;
- Aspectele forte și beneficiile proceselor și inițiativelor cu participarea copiilor;
- Momentele slabe și dificultățile în procesul și inițiativele de participare a copiilor;
- Ideile copiilor pentru viitor – ce ar putea spori calitatea și rezultatele participării lor.

HARTA CORPULUI UMAN

(La începutul plasării în serviciu și peste o anumită perioadă de timp)

În grupuri de băieți și fete (de vârste și medii similare) pentru a studia atitudinile și practicile existente, și pentru a afla ceea ce le place și ce nu le place copiilor poate fi utilizat Corpul Uman:

DURATĂ ACTIVITATE:

60-90 min

RESURSE:

hârtie A3 cu imaginea corpului uman, hârtie flip chart, carioci de culori diferite, creioane, bandă adezivă.

ACTIVITATEA

Descrieți exercițiul „harta corpului”, pentru a le permite băieților și fetelor în parte, și întregului grup, să cerceteze atitudinile și practicile existente

în raport cu copiii, lucrurile care le plac fetelor și băieților, și cele care nu le plac, despre ceea ce se întâmplă în familiile în care sunt plasați. La intervale regulate, de exemplu, o dată la 6, 12, 24 de luni, ei vor aborda schimbările ce se produc în viața copiilor.

Uniți câteva foi mari de flipchart și puneți-le jos, apoi rugați-i pe copii să se așeze în cerc, în jurul foilor plasate pe podea. Rugați un voluntar să se culce pe foile unite, și cineva să-i contureze corpul. Desenați conturul corpului cu creion sau marker (nepermanent!).

Trageți o linie verticală la mijlocul corpului desenat. Explicați că acest copil este un băiat sau o fată din comunitatea lor. Partea stângă îl reprezintă pe copil acum, ÎNAINTE de a fi plasat în serviciu, iar partea dreaptă îl va ilustra pe copil DUPĂ o anumită perioadă de timp.

Folosiți părțile corpului pentru a explora atitudinile și practicile existente în raport cu fetele și băieții, lucrurile care le plac și care nu le plac băieților și fetelor despre comunitatea lor. Înregistrați sugestiile copiilor vizual, scriind pe partea stângă (Înainte) a corpului. De exemplu:

Capul: Ce cunosc în prezent fetele și băieții despre drepturile/protecția/sănătatea copilului (formulați întrebările în funcție de serviciul în care este plasat).

Ochii: Cum adulții îi privesc pe copii? Ce așteptări au adulții de la copii? Liderii comunitari (profesorii de la școală) îi privesc pe băieți și fete drept persoane care trebuie să fie implicate în procesul de luare a deciziilor în chestiunile ce îi privesc? Ce le place și ce nu le place copiilor?

Urechile: Cum adulții (oficialitățile locale/liderii comunitari/profesorii/părinții/îngrijitorii) îi ascultă pe băieți și fete? În ce măsură sunt luate în serios opiniile copiilor? Din ceea ce fetele și băieții aud, ce le place și ce le displace?

Gura: Cum comunică băieții și fetele cu semenii, părinții, profesorii lor? Cum oamenii din jur? Cum adulții (oficialitățile/liderii comunitari/profesorii/părinții/îngrijitorii) comunică cu băieții și fetele? În ce măsură fetele și băieții sunt ocărâți de părinți/îngrijitori/profesori?

Umerii: Ce responsabilități sunt preluate de către fete sau băieți (de diferite vârste și din medii diferite)? Ce responsabilități le plac sau nu le plac băieților și fetelor? De ce?

Inima: Ce simt fetele și băieții? Ce atitudine au adulții față de copii? Cum părinții/îngrijitorii/profesorii/liderii comunitari/autoritățile locale arată că prețuiesc/nu prețuiesc necesitățile și ideile copiilor?

Stomacul: Ce mănâncă în prezent băieții și fetele (din medii diferite) în fiecare zi?

Măinile și brațele: Ce fac băieții și fetele (proveniți din medii diferite) în fiecare zi? (ce învață/ce fel de lucru îndeplinesc/cât timp se joacă, etc.) Ce activități le plac și ce nu le plac? De ce?

Corpul: În ce măsură fetele și băieții se simt protejați? Dacă sunt bătuți de către părinți/îngrijitori/profesorii?

Picioarele: Unde merg de obicei băieții și fetele (proveniți din medii diferite)? Ce fac ei acolo? Ce activități le plac și ce nu le plac?

Gândiți-vă și desenați orice alte lucruri ce le plac și nu le plac în viața cotidiană.

Apoi, discutați în ședința plenară:

Dacă sunt fete sau băieți care se confruntă cu discriminarea din partea altor copii sau adulți, pe motiv de gen, vârstă, dizabilitate, etnie, religie, venitul familiei sau alți factori;

Dacă există diferențe în modul în care copiii sunt ascultați sau implicați în luarea deciziilor în funcție de gen, vârstă, întâietate între frați/surori, dizabilitate, etnie, religie, venitul familiei sau alți factori;

Întrebați-i pe copii și pe tineri, ce schimbări ar dori să obțină. Asemenea discuție vă va ajuta să colectați informația necesară pentru determinarea indicatorilor relevanți în cadrul monitorizării continue sau aprecierii rezultatelor pozitive ale copiilor.

URMELE

„Urmele” este o metodă pentru determinarea diferitor pași realizați în realizarea unui scop. Puteți folosi acest instrument pentru planificare (anticipare), cât și pentru monitorizare (retrospectivă).

Descrierea de mai jos arată cum această activitate poate fi utilizată pentru a identifica pașii principali realizați de copii pentru a-i ajuta să analizeze aria implicării lor în diferite etape ale programului.

DURATĂ ACTIVITATE:

45-60 min

RESURSE:

hârtie flip chart, foarfece, foi cu lipici, pixuri și hârtie.

ACTIVITATEA

Înainte de a prezenta activitatea copiilor, decupați forme de pași din hârtie. Veți avea nevoie de 10-15 „pași”.

Prezentați activitatea copiilor. Rugați-i să se gândească, de ce ei participă într-un program regulat. Care este scopul principal al participării lor?

Odată ce au decis asupra scopului, rugați pe un copil să-l scrie pe o foaie. Această foaie va fi pusă jos, mai departe de copii.

Acum copii trebuie să pună jos urmele, una după alta, fiecare din ele corespunzând unei etape în realizarea scopului propus. Întrebați-i pe copii, ce pași practici au făcut ei sau cum au fost implicați în realizarea scopului.

Prima „urmă” este plasată jos. Un copil pășește pe ea. Aceasta semnifică prima etapă spre realizarea scopului. Acum toți copiii discută și descriu această etapă. Cum au fost ei implicați inițial în program? Ce au făcut mai întâi? Apoi toate acestea se scriu pe o foaie, care este așezată lângă urma corespunzătoare.

Acest exercițiu se repetă până când se vor completa toate etapele de implicare a copiilor și acțiunile spre realizarea scopului propus.

Copiii și tinerii pot fi încurajați să reflecte și să discute următoarele:

Măsura în care au fost implicați de la vârsta cea mai mică (de exemplu, au fost implicați băieții și fetele în identificarea și evaluarea problemei (problemelor) sau a îngrijorării (îngrijorărilor)? Au participat în discuții și luarea deciziilor despre felul de rezolvare a problemei (problemelor)?

Care copii au fost implicați (băieți, fete, vârsta, mediul de proveniență)?

Ce etape de activitate au fost mai dificile sau mai ușoare? De ce?

EVALUAREA DE TIP „H”

Este un instrument foarte simplu ce poate fi utilizat cu și de către copii, tineri sau alți constituenți, pentru a explora momentele puternice și cele slabe ale participării copiilor, oferind sugestii pentru îmbunătățire. În scopul colectării informației pentru tabelul ce ilustrează „aria” participării copilului, acest exercițiu se poate axa pe participarea copiilor în diferite etape ale ciclului programului, și poate fi aplicat în discuțiile plenare din activitatea precedentă.

DURATĂ ACTIVITATE:

45-60 min

RESURSE:

hârtie flip chart și markere.

ACTIVITATEA

Pe o foaie mare de flip chart scrieți litera H, în care inserați următoarele titluri:

Denumirea programului/proiectului

aspectele forte și succesele

aspectele slabe, provocările și pericolele

sugestii despre îmbunătățire

 aspectele forte și succesele	Denumirea programului/ proiectului sugestii despre îmbunătățire	 aspectele slabe, provocările și pericolele
--	---	--

Rugați-i pe copii să scrie în partea de sus a spațiului din centru denumirea programului/proiectului aflat în curs de evaluare. Completați cu data, numărul și mediul ambiant al persoanelor implicate în evaluarea de tip „H” (de exemplu, cinci băieți și șase fete cu vârsta de 8-12 ani). Sub simbolul zâmbetului, 😊 , rugați-i să facă o listă de toate aspectele forte ce țin de felul în care fetele și băieții de diferite vârste și capacități (abilități) au fost implicați în diferite etape ale programului. Încurajați-i să discute și să prezinte celor din jur exemple reușite, și să explice, de ce aceste exemple prezintă succes sau avantaj.

Sub simbolul cu fața tristă, ☹️ , rugați-i să scrie aspectele slabe, provocările sau pericolele modului în care băieții și fetele au fost implicați în diferite etape ale programului, și să explice, de ce ei le consideră neajunsuri sau momente slabe.

Sub simbolul cu becul luminat, 💡 , rugați-i pe copii și tineri să facă o listă cu sugestii despre îmbunătățirile necesare pentru o participare semnificativă și incluzivă a copiilor la diferite etape ale programului.

BIBLIOGRAFIE

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, Comentariul General nr. 12 (2009), *Dreptul copilului de a fi ascultat*, Geneva.

Council of Europe, Listen – Act – Change, *Handbook on Children's Participation*, Strasbourg, 2011.

Council of Europe, *Recommendation CM/Rec(2012)2 on the participation of children and young people under the age of 18*, Strasbourg, 2012.

European Network of Ombudspersons for Children (ENOC), *Children's Participation in Decision-Making*, Brussels, 2014.

Hart, R., *Children's Participation: From Tokenism to Citizenship*, UNICEF Innocenti Essays, Florența, 1992.

Lansdown, G., *Promoting Children's Participation in Democratic Decision-Making*, UNICEF Innocenti Research Centre, Florența, 2001.

Mamaliga, D., Semeniac N., *Country Care Profile*, Moldova, Chișinău, 2024.

Organizația Națiunilor Unite, *Convenția cu privire la Drepturile Copilului*, New York, 1989.

Organizația Națiunilor Unite, *Liniile Directoare pentru Îngrijirea Alternativă a Copiilor*, Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 64/142, New York, 2009.

Republica Moldova, *Legea nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc*, Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Republica Moldova, *Legea nr. 370 din 30 noiembrie 2023 privind drepturile copilului*, Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Republica Moldova, *Legea privind serviciile sociale, nr. 123 din 18 iunie 2010*, Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Save the Children, *Practice Standards in Children's Participation*, London, 2005.

Terre des hommes, *Child Participation Toolbox*, Lausanne, 2016.

UNICEF & Eurochild, *Building Child-Friendly Local Governance*, Brussels, 2018.

UNICEF, *Child Participation Handbook for UNICEF Field Offices*, New York, 2001.

UNICEF, *Minimum Standards for Child Participation*, New York, 2020.

World Vision International, *Citizen Voice and Action for Children*, Washington D.C., 2018.

